

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Roland Szuscik

**Podíly s vysílacím právem ve společnosti
s ručením omezeným**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Lucie Josková, Ph.D., LL.M.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 5. 6. 2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 115 725 znaků včetně mezer.

Roland Szuscik

V Praze dne 5. 6. 2023

Poděkování

Rád bych poděkoval JUDr. Lucii Joskové, Ph.D., LL.M. za její odborné a trpělivé vedení této diplomové práce. Rovněž děkuji rodičům, bratrům a všem, kteří se na mém studiu podíleli.

Obsah

Úvod	6
1. Historická úprava podílů s vysílacím právem	8
1.1. Přípustnost podílu s vysílacím právem za účinnosti ObchZ.....	8
1.2. Podíly s vysílacím právem za účinnosti ZOK ve znění do 31. 12. 2020	8
1.3. Podíly s vysílacím právem po Novele ZOK	9
2. Právo jmenovat člena voleného orgánu s.r.o. vysílajícím společníkem	11
2.1. Podmínky realizace vysílacího práva	11
2.1.1. Limity tvorby podílu s vysílacím právem	11
2.1.2. Omezení počtu členů voleného orgánu jmenovaných vysílajícím společníkem ..	13
2.1.3. Možnost jmenování člena fakultativního orgánu vysílajícím společníkem.....	16
2.1.4. Likvidátor jako vyslaný člen voleného orgánu s.r.o.	18
2.1.5. Možnost jmenování hmotněprávního opatrovníka vysílajícím společníkem.....	20
2.1.6. Možnost jmenování náhradníka vysílajícím společníkem	21
2.1.7. Úprava ve společenské smlouvě	23
2.2. Způsob výkonu vysílacího práva	26
2.3. Lhůta pro jmenování člena voleného orgánu jmenovaného vysílajícím společníkem... 28	
2.3.1. Kooptace	29
3. Zánik funkce člena voleného orgánu s.r.o. jmenovaného vysílajícím společníkem	31
3.1. Odvolání valnou hromadou.....	32
3.1.1. Odvolání po zániku vysílacího práva.....	32
3.1.2. Odvolání pro závažný důvod spočívající ve výkonu funkce	34
3.2. Odvolání vysílajícím společníkem.....	36
3.2.1. Forma rozhodnutí společníka o odvolání člena voleného orgánu.....	37
3.2.2. Účinnost odvolání člena voleného orgánu vysílajícím společníkem	37
3.3. Odstoupení z funkce člena voleného orgánu	38
3.3.1. Doručování odstoupení člena funkce voleného orgánu vyslaného vysílajícím společníkem.....	40
4. Vady při výkonu vysílacího práva	43
4.1. Neplatnost jmenování a odvolání člena voleného orgánu jmenovaného vysílajícím společníkem.....	44
4.2. Následky jmenování dříve vyloučeného člena voleného orgánu	46
Závěr	48
Seznam zkratk	51
Seznam použitých zdrojů	53

Abstrakt, klíčová slova.....	57
Abstract, key words.....	58

Úvod

Novelou ZOK byl do českého práva obchodních korporací včleněn nový institut podílu s vysílacím právem¹. Jedná se o právo spojené s podílem, které tvoří zvláštní druh podílu².

Podíl s vysílacím právem opravňuje jeho vlastníka jmenovat jednoho nebo více členů statutárního či kontrolního orgánu společnosti s ručením omezeným a právo takto jmenovaného člena odvolat³. V právu akciových společností je obdobně upraveno vydávání akcií, které jejich držitele opravňují jmenovat a odvolat jednoho nebo více členů představenstva⁴, dozorčí rady⁵ a správní rady⁶.

Odborná veřejnost rozděluje vysílací právo na přímé a nepřímé⁷. Nepřímým vysílacím právem rozumí takové právo, kdy vlastník podílu s vysílacím právem může člena voleného orgánu⁸ valné hromadě navrhnout, avšak nemůže jej samostatně ustanovit. V takovém případě je výběr člena takového orgánu ve sdílené gesci nepřímým vysílacím právem vlastníka podílu a valné hromady, která svým rozhodnutím člena orgánu jmenuje do funkce. Přímé vysílací právo je právo společníka jmenovat člena orgánu společnosti bez nutnosti odsouhlasení valnou hromadou. Vysílací právo vykonávané dle § 194a ZOK je z hlediska teorie právem přímým.

Dle charakteru práva se nepřímé vysílací právo dá dělit i dále, a to na vysílací právo závazkové a korporační. Závazkovým či obligačním vysílacím právem rozumím zejména dohody o hlasovacích právech, známé také jako nominální dohody, se kterými nově výslovně počítá § 78 odst. 2 písm. i) ZOK. Jak již název napovídá, jedná se o dohody smluvního charakteru. Korporačním vysílacím právem je takové právo, kterým společenská smlouva dává společníkovi možnost podílet se na výběru členů voleného orgánu uvnitř společnosti v jiné míře, než stanoví zákon. Jelikož právo hlasovat má každý společník, není-li vlastníkem podílu bez hlasovacího práva či není-li jeho hlasovací právo pozastaveno ze zákona, půjde v kontextu vysílání zejména o zřízení podílů s různou vahou hlasů při rozhodování o vysílání člena voleného orgánu společnosti s ručením omezeným.

¹ Úpravu podílu s vysílacím právem pro společnost s ručením omezeným nalezneme zejména v § 194a ZOK

² POKORNÁ, J. § 194a. In: ALEXANDER, J., ARABASZ, J., ČÁP, Z., DĚDIČ, J., DOLEŽIL, T., FILIP, V., HRABÁNEK, D., KRÍŽ, J., KUBÍK, M., LÁLA, D., LASÁK, J., MAREK, R., MAULEOVÁ, J., NĚMEC, L. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer 2021 [cit. 2022-10-31]. ASPI_ID KO90_2012CZ. s. 369 Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X. Shodně také v Důvodové zprávě

³ Viz ustanovení § 194a a § 201 odst. 5 ZOK

⁴ Viz ustanovení § 438a ZOK

⁵ Viz ustanovení § 448b ZOK

⁶ Viz ustanovení § 458 ZOK

⁷ EICHLEROVÁ, K. Může být jednatel ustanoven do funkce jinak než valnou hromadou? In: BEJČEK, Josef et al. (eds.). *DNY PRÁVA 2015 – DAYS OF LAW 2015* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 48 [cit. 31. 10. 2022]

⁸ Členem voleného orgánu pro účely práce rozumíme jednatele, člena dozorčí rady a člena fakultativního orgánu společnosti s ručením omezeným, je-li takový orgán zřízen

Inspirací současného znění ZOK byla německá a rakouská právní úprava⁹. Úprava vysílacího práva v těchto zemích však stojí na principu obligačním. Česká právní úprava tento princip záměrně nepřebírá¹⁰.

Tato práce pojednává výhradně o vysílacím právu ve společnosti s ručením omezeným, s důrazem na jeho realizaci. Rozsah práce nedovoluje bližší zkoumání realizace takového práva v akciové společnosti, byť jsou obě úpravy v ZOK provázány a v následujících stránkách bude na úpravu akciové společnosti odkazováno.

Realizace vysílacího práva ve vztahu k jednatelům společnosti probíhá zejména na základě § 194a ZOK. Na vysílání členů správní rady se pak uplatní § 201 odst. 5 ZOK s odkazem na § 448b ZOK. Tato ustanovení jsou, spolu se zněním Důvodové zprávy, primárními výchozími body této práce. Je to tak zejména z důvodu, že institut vysílacího práva je v českém právu obchodních korporací nový, tudíž k němu neexistuje početné množství soudních rozhodnutí, odborných článků či komentářové literatury. Hojně jsou však využity zdroje týkající se druhů podílů, a kde to je vhodné, zdroje komentující úpravu vysílacího práva v akciové společnosti.

Výzkumnými otázkami práce jsou podmínky a limity realizace vysílacího práva spojeného s podílem ve společnosti s ručením omezeným a návrh úpravy *de lege ferenda*. Odpovědi je docíleno zejména prostřednictvím analýzy příslušných účinných ustanovení ZOK s pomocí odůvodnění zákonodárce v Důvodové zprávě a dostupných komentářů. Z hlediska metodologie je využívána zejména analytická a deduktivní metoda.

V první kapitole se zabývám historickou úpravou podílů s vysílacími právy v období od účinnosti obchodního zákoníku až po současné znění zákona o obchodních korporacích. Druhá kapitola navazuje podmínkami a náležitostmi výkonu vysílacího práva společníkem, řeší sporné otázky a nabízí jejich řešení. Kapitola třetí se zabývá způsoby zániku funkce funkcionáře, jenž byl společníkem s vysílacím právem do funkce jmenován. Závěrečná čtvrtá kapitola obsahuje vybrané vady, které při výkonu vysílacího práva mohou nastat a jejich právní následky.

⁹ Op. cit. Důvodová zpráva, s. 180

¹⁰ Op. cit. Důvodová zpráva, s. 180

1. Historický vývoj podílů s vysílacím právem

Možností jmenování členů obligatorních orgánů společnosti s ručením omezeným se odborná veřejnost zabývala již za účinnosti obchodního zákoníku. S existencí podílu s vysílacím právem však zákon výslovně nepočítal. Na vydávání podílů s vysílacím právem tak neměla do účinnosti ZOK odborná veřejnost jednoznačný názor¹¹. Znění ZOK v době před Novelou ZOK názorový rozkol nevyřešilo a spojení vysílacího práva s podílem je tak s jistotou možné až od 1.1.2021, kdy Novela ZOK nabyla účinnosti¹².

1.1. Přípustnost podílu s vysílacím právem za účinnosti ObchZ

Obchodní zákoník explicitně tvorbu podílů s odlišnými právy a povinnostmi nepřipouštěl, teorie se ovšem většinou shodovala na tom, že s podílem (resp. obchodním podílem) společníka nemusí být spojena stejná práva a povinnosti¹³. Obchodní zákoník tuto situaci nicméně neoznačoval jako případ, kdy jde o (obchodní) podíly různého druhu¹⁴. Dle ustanovení § 133 odst. 3 ObchZ „*jednatele jmenuje valná hromada z řad společníků nebo jiných fyzických osob.*“. Jedinou výjimkou byla možnost jmenování prvních jednatelů ve společenské smlouvě¹⁵. Dle ustanovení § 173 odst. 1 písm. m) ObchZ obsahovala společenská smlouva také další údaje, pokud tak stanoví zákon. Jelikož zákon možnost vydání podílu s vysílacím právem nepředpokládal, nebylo možno jej ukotvit ve společenské smlouvě. Za účinnosti obchodního zákoníku nešlo ve společenské smlouvě takový druh podílu zřídit.

1.2. Podíly s vysílacím právem za účinnosti zákona o obchodních korporacích ve znění do 31. 12. 2020

Od 1. 1. 2014, tedy ode dne účinnosti ZOK, dochází v českém právním řádu k velkým změnám v oblasti podílů ve společnosti s ručením omezeným. Dle § 135 ZOK je nově možno *společenskou smlouvou připustit vznik různých druhů podílů, kdy podíly, se kterými jsou spojena stejná práva a povinnosti, tvoří jeden druh.* Tato definice otevřela nové možnosti pro úvahy o spojení práva jmenovat člena orgánu společnosti s podílem, byť toto právo nebylo v zákoně

¹¹ ŠTENGLOVÁ, I. § 194a (Podíl s vysílacím právem). In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 517, marg. č. 1.

¹² Op. cit. Důvodová zpráva, s. 180

¹³ FLORIÁNOVÁ, L. Druhy podílů ve společnosti s ručením omezeným [online]. *pravni prostor.cz*. 6. 4. 2016 [cit. 2.11. 2022]. Dostupné z <https://www.pравниprostor.cz/clanky/obchodni-pravo/druhy-podilu-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym>

¹⁴ DĚDIČ, J. LASÁK, J. Vlastnictví více podílů a druhy podílů ve společnosti s ručením omezeným. *Bulletin Komory daňových poradců České republiky*. 2015, č. 3, s. 42

¹⁵ ŠTENGLOVÁ, I. § 133 (Statutární orgán). In: ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 460.

výslovně upraveno. Ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) ZOK sice stanovilo, že do působnosti valné hromady patří volba a odvolání jednatele, případně dozorčí rady, byla-li zřízena, ovšem někteří odborníci se domnívali, že volba a odvolání těchto orgánů není statusovou otázkou ve smyslu § 1 odst. 2 OZ, tudíž se nejedná o kogentní ustanovení a lze se od něj ve společenské smlouvě odchýlit¹⁶. Spojení vysílacího práva s podílem připouštěl ve vztahu ke členům dozorčí rady zprvu Čech¹⁷, Vybíral¹⁸ i Lasák s Filipem¹⁹. K odlišnému závěru dospělo občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu, které chápe statusovou otázku obchodních korporací širěji, kdy zde řadí např. vymezení jednotlivých orgánů obchodních korporací a jejich působnosti, rozhodování orgánů (tj. zejména svolání, usnášéníschopnosti, hlasovacích většin, osvědčování rozhodnutí veřejnou listinou) atd²⁰. Ke stejnému názorovému proudu se hlásil také Šuk²¹, a z důvodu právní jistoty od roku 2016 revidoval svůj názor i Čech²². Většina odborné veřejnosti se shodla na tom, že vydání podílu s vysílacím právem nebylo před účinností Novely ZOK možné, a to z toho důvodu, že jmenování obligatorního orgánu společnosti bylo statusovou otázkou dle § 1 odst. 2 OZ, a tudíž náleželo do výlučné působnosti valné hromady, od které se ve společenské smlouvě nebylo možno odchýlit.

1.3. Podíly s vysílacím právem po Novele ZOK

Na zmiňovaný rozkol odborných názorů reaguje Novela ZOK, kterou je institut podílu s vysílacím právem nově implementován do českého práva obchodních korporací. Dle Důvodové zprávy se jedná o právo spojené s podílem a tvoří zvláštní druh podílu. Tento podíl dává svému vlastníkovvi možnost jmenovat a odvolat jednoho či více členů nejvyššího orgánu společnosti. Obdobně je ve společnosti s ručením omezeným nově upraveno právo jmenovat a odvolat členy dozorčí rady (§ 201 odst. 5 ZOK ve spojení s § 448b ZOK).

Klíčovým ustanovením pro výkon vysílacího práva ve společnosti s ručením omezeným je ustanovení § 194a ZOK, které upravuje možnost jmenování a odvolání jednatele, počet takto jmenovaných jednatelů, lhůtu pro vykonání vysílacího práva, možnost kooptace, formu jmenování či odvolání takto jmenovaného jednatele, účinnost takového aktu vůči společnosti, důvody pro

¹⁶ EICHLEROVÁ, K., 2016, op. cit., s. 45-47

¹⁷ ČECH, P. Co ještě (ne)víme o nové úpravě dozorčí rady a představenstva? Právní rádce. 2013, č. 11, s. 35.

¹⁸ VYBÍRAL, P. In LASÁK, J. a kol., 2014, op. cit., komentář k § 276, m. č. 27.

¹⁹ LASÁK, J., FILIP, V. In LASÁK, J. a kol., II. díl, 2014, op. cit., komentář k § 421, m. č. 47, k § 448, m. č. 31 až 33.

²⁰ Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. ledna 2016 k některým otázkám zápisů obchodních korporací do obchodního rejstříku sp. zn. Cpjn 204/2015.

²¹ Op. cit. ŠUK, P.. In: ŠTENGLLOVÁ, I., 2020, s. 735, marg. č. 6.

²² ČECH, P., ŠUK, P. op. cit., 2016, s. 333.

odvolání takto jmenovaného jednatele valnou hromadou, ustanovení o neplatnosti jmenování a odvolání jednatele jmenovaného na základě vysílacího práva.

Velmi podobné podmínky platí o vyslání člena dozorčí rady, je-li ustanovena, kdy se § 201 odst. 5 ZOK použije za pomoci odkazu na § 448b odst. 2 a odst. 4 ZOK. Úmyslně se zde neaplikuje poslední věta § 448 odst. 2 ZOK, jelikož právo vykonat vysílací právo bude jednoznačně vyplývat ze společenské smlouvy a seznamu společníků, jež má společnost k dispozici. Realizace vysílacího práva je ve společnosti s ručením ve srovnání s úpravou akciové společnosti jednodušší, neboť není potřeba své oprávnění jmenovat člena voleného orgánu složitě prokazovat.

2. Právo jmenovat člena voleného orgánu s.r.o. vysílajícím společníkem

Vlastník podílu s vysílacím právem ve společnosti s ručením omezeným má právo, nikoli povinnost, jmenovat člena voleného orgánu společnosti. Takovéto právo je spojeno s konkrétním podílem a tvoří zvláštní druh podílu, který musí být přesně vymezen ve společenské smlouvě²³. Samotné zřízení podílu s vysílacím právem může mít zejména dvě funkce. Primárně se jedná o funkci ochrannou, kdy má vlastník podílu přímý vliv na složení volených orgánů, prostřednictvím čehož může v řízení společnosti prosazovat vlastní zájmy. Sekundární funkce je pak shledávána v balancování rozhodovacích sil jednotlivých společníků při řízení společnosti a rozhodování o obchodním vedení. Vysílací právo tedy dává svému vlastníkovvi možnost angažovat se ve vedení společnosti i poté, co on sám z vedení společnosti odstoupí a nevykonává funkce člena voleného orgánu osobně²⁴.

Jeho realizace se dá dobře představit zejména v rodinných společnostech, kdy její zakladatel přenechá obchodní vedení další generaci, nicméně si část vlivu, kupříkladu z důvodu preventivní kontroly, ponechá právě prostřednictvím vysílacího práva. V této kapitole se budu zabývat podmínkami pro výkon vysílacího práva, stejně jako jeho limity a problémy, které se vzhledem k současné právní úpravě mohou vyskytnout, a nastíním možnosti jejich řešení.

2.1. Podmínky realizace vysílacího práva

Pro realizaci vysílacího práva inkorporovaného v podílu je nutno dodržet podmínky stanovené v zákonné úpravě, podmínky, které si zakládající společníci vytyčili v zakladatelském právním jednání a v neposlední řadě nesmí dojít k překročení limitů autonomie vůle. Konkrétněji se v následující části budu zabývat vymezením zmíněných limitů a následky jejich překročení, omezením počtu členů voleného orgánu, které lze za pomoci podílu s vysílacím právem jmenovat a ukotvením vysílacího práva ve společenské smlouvě. Rozboru bude podrobena též možnost jmenování členů fakultativního orgánu vysílajícím společníkem, možnosti využití vysílacího práva při jmenování likvidátora či hmotněprávního opatrovníka společnosti s ručením omezeným, volbě náhradníků vysílajícím společníkem a způsobu výkonu vysílacího práva.

2.1.1. Limity tvorby podílu s vysílacím právem

Limity tvorby podílu s vysílacím právem rozumíme korektivy zásady autonomie vůle, jež prostupuje nejen právem obchodních korporací, ale soukromým právem celkově. Jejich dodržení

²³ Op. cit. POKORNÁ J., 2021, s. 369.

²⁴ Tamtéž

je první podmínkou vytvoření podílu s vysílacím právem. Takovéto limity je možno rozlišit na obecné limity a limity specifické, které se vážou k samotnému vysílacímu právu spojenému s podílem a o nichž bude konkrétněji pojednáno dále.

Obecnými limity vytvoření jakéhokoli zvláštního druhu podílu jsou především limity autonomie vůle²⁵. Mezi tyto limity patří zejména dobré mravy, veřejný pořádek a práva týkající se postavení osob. Obecnými limity charakterizujícími právo obchodních korporací chápeme ochranu podstaty podílu, ochranu právního postavení společníka ve společnosti, ochranu věřitelů či zachování základních znaků a odlišností jednotlivých právních forem společnosti²⁶.

Specifické limity realizace vysílacího práva pak pramení z jednotlivých ustanovení ZOK, jež umožňují zřízení podílu s vysílacím právem ve společnosti s ručením omezeným a z ustanovení, která jsou pro vysílací právo relevantní, neb upravují volbu a odvolávání členů volených orgánů. V takovém případě se jedná o limity jmenování členů volených orgánů vysílajícím společníkem, jež budou podrobněji rozebrány v následujících kapitolách.

Mezi zvláštní druh specifického limitu při využití vysílacího práva řadím ustanovení § 212 odst. 1 OZ, dle něž se „*přijetím členství v korporaci se člen vůči ní zavazuje chovat se čestně a zachovávat její vnitřní řád*“. Společník je dle tohoto ustanovení povinen postupovat při výběru loajálně, a to nejen vůči ostatním společníkům, ale také vůči společnosti samotné. Při výběru osoby jmenované do funkce člena voleného orgánu půjde zejména o to, aby splňovala jak objektivní podmínky k výkonu funkce, tak podmínky subjektivní. Tyto zahrnují zejména schopnost vykonávat funkci člena voleného orgánu s péčí řádného hospodáře, tedy s nezbytnou loajalitou, s potřebnými znalostmi a s pečlivostí. Je pravdou, že vědomí vysílajícího společníka o porušení subjektivních podmínek bude velmi náročné prokazovat, nicméně pokud by důkazní břemeno bylo uneseno, půjde o důvod, pro něž může být rozhodnutí o vysílání prohlášeno za neplatné²⁷. Byla-li by do voleného orgánu dosazena osoba nezpůsobilá dle objektivně zjistitelných zákonných podmínek, kupříkladu osoba, která není svéprávná, bylo by právní jednání vysílajícího společníka zdánlivé dle § 155 odst. 1 OZ, přičemž by se na jeho povolání do funkce hledělo, jako by se nikdy nestalo. Je namístě, aby si vysílající společník splnění těchto podmínek ověřil či pojistil, kupříkladu formou čestného prohlášení vysílaného člena voleného orgánu, neboť porušení korporální loajality může mít za následek vznik povinnosti k náhradě škody, která by jednáním vznikla, přičemž na tom, zdali se jedná o povinnost plynoucí ze zákona či ze smlouvy se teorie

²⁵ LÁLA, D. Druhy podílů v kapitálových společnostech. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 32.

²⁶ LÁLA, D., op. cit., 2020, s. 31 až 55.

²⁷ LASÁK, J. § 212 [Vztahy korporace a člena] In: LAVICKÝ, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1076.

prozatím neshoduje²⁸. Osobně se přikláním k názoru, že se porušením tohoto ustanovení aplikuje ustanovení § 2913 OZ, tedy porušení smluvní povinnosti. Dovožuji tak jednak z dikce zákona, kde je uvedeno, že se člen společnosti *zavazuje* chovat se čestně, což ve mně evokuje smluvní právní vztah. Povinnost k náhradě škody by v případě porušení korporální loajality společník měl nejen vůči společnosti samé, ale rovněž vůči ostatním společníkům v rámci tzv. reflexní škody, jak je vymezena v ustanovení § 213 OZ.

Rovněž není vyloučeno, aby společenská smlouva obsahovala vlastní limity pro výběr člena voleného orgánu, jimiž se vysílající společník musí řídit, budou-li dodrženy obecné korektivy autonomie vůle. I tyto mantinely bude vysílající společník muset při výběru osoby jmenované na pozici člena voleného orgánu respektovat.

2.1.2. Omezení počtu členů voleného orgánu jmenovaných vysílajícím společníkem

Specifikem tvorby podílu s vysílacím právem je vymezení maximálního počtu členů voleného orgánu, kteří takto mohou být jmenováni.

Zákon o obchodních korporacích v § 194a odst. 1 stanoví, že: „...*Celkový počet takto jmenovaných jednatelů nesmí být větší než počet jednatelů volených valnou hromadou. Ustanovení § 448b odst. 2 první věta a odst. 4 se použijí obdobně.*“ Obdobné ustanovení platí i pro jmenování členů dozorčí rady, které nalezneme v § 201 odst. 5 ve spojení s § 448b odst. 1 ZOK. Společník je zde vázán prvním zákonným omezením – počet vyslaných členů orgánu společnosti nesmí převyšovat počet členů jmenovaných valnou hromadou.

S ohledem na podmínku uvedenou v předchozím odstavci bude podíl s vysílacím právem možno vydat pouze v případě, kdy má společnost více než jednoho člena voleného orgánu. Zákon rovněž nevyklučuje možnost, že by s jedním druhem podílu bylo spojeno právo volit jednatele, člena dozorčí rady i člena jiného, fakultativního orgánu zároveň, všechna tato dílčí oprávnění tedy lze kumulovat v jediném podílu za podmínky, že tím nebude zasaženo do zásady rovnosti společníků.

S jedním podílem může být spojeno právo jmenovat jednoho či více členů voleného orgánu, přičemž však musí být zachováno pravidlo, že valné hromadě musí být ponechána možnost jmenovat stejné či větší množství členů tohoto orgánu. Toto pravidlo je nepřekročitelným limitem, neboť zákonná úprava je v tomto případě jednoznačně kogentní. Kogentnost dovožuji z

²⁸ Tamtéž, názor že se jedná o porušení povinnosti zákonné vyslovil např. DVOŘÁK, J. In: DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. *Občanský zákoník: Komentář*, Svazek I, (§ 1-654). [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-3-8]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X, str. 643

výslovného zákazu jiné úpravy ve společenské smlouvě. Cílem je zachovat vliv ostatních společníků, respektive valné hromady jako nejvyššího orgánu společnosti s ručením omezeným na personální obsazení funkcí jednatelů. Tato hranice je zvolena také s ohledem na zachování možnosti kooptace jednatelů²⁹.

Štenglová si ve svém komentáři klade otázku, jaké následky by mělo porušení zmíněného zákonného zákazu, přičemž nabízí dvě modelové situace, které podrobím analýze³⁰.

Vydávala-li by společnost postupně podíly s vysílacím právem až do chvíle, kdy by některý z nich překročil stanovený limit, byl by takovýto podíl podílem bez vysílacího práva, jelikož ujednání o změně společenské smlouvy by byly pro rozpor se zákonem a veřejným pořádkem absolutně neplatné dle § 588 OZ. Změna společenské smlouvy by byla požadována pro zřízení každého jednotlivého podílu s vysílacím právem, neboť zvláštní druh podílu musí být ve společenské smlouvě vždy jednoznačně vymezen.

Jiná situace by nastala v případě, kdy by všechny podíly byly vydány současně. Zde už se právní teoretici neshodnou. Dle jednoho názorového proudu, jenž zastává mj. i Štenglová³¹, by již vydáním nadlimitních podílů s vysílacím právem byl zřejmě narušen veřejný pořádek, jelikož bude společenská smlouva v rozporu se zákonem, který jednoznačně valné hromadě dává právo volit nejméně polovinu jednatelů. Takovéto jednání by tedy opět bylo absolutně neplatné dle § 588 OZ. S tímto názorem nesouhlasí Havel, dle něhož by podíly s vysílacím právem vznikly, avšak pro nesoulad se zákonem by společníci neměli možnost vysílací právo vykonávat³². Dle Havla by vydání nadlimitních podílů s vysílacím právem současně způsobovalo pouze relativní neplatnost, které by se posléze mohli dovolat pouze společníci, kterým byla takovýmto právním jednáním způsobena újma.

Aby bylo právní jednání absolutně neplatné, musí se buď zjevně přičít dobrým mravům či kumulativně odporovat zákonu a zjevně narušovat veřejný pořádek.

Vydáváním nadlimitních podílů s vysílacím právem může dojít k porušení dobrých mravů kupříkladu tehdy, budou-li takto koncentrovány podíly s hlasovacím právem u jediného společníka a dojde k narušení zásady rovnosti. Dle ustanovení § 155 odst. 4 ZOK postačí, aby byl ve společnosti s ručením omezeným alespoň jeden podíl, se kterým je spojeno hlasovací právo. Pokud by vlastníkem takového podílu byl tentýž společník, jenž má podíl s vysílacím právem, byla by

²⁹ Op. cit. Důvodová zpráva, s. 180

³⁰ Op. cit. ŠTENGLOVÁ I., 2020, s. 517, marg. č. 2

³¹ Tamtéž

³² Tamtéž

rozhodovací pravomoc o volbě do orgánů této společnosti čistě v jeho rukou, přičemž ostatní společníci by z hlasování byli prakticky vyloučeni.

Má-li společník nepoměrnou hlasovací sílu oproti společníkům jiným, neznamená to, že si může rozhodovat svévolně. I v takovémto případě je vázán povinností korporační loajality vůči společnosti a nesmí tedy prosazovat pouze své vlastní zájmy. Jeho rozhodování musí dbát zájmu společnosti³³. Společníci, kteří by se hlasování nemohli účastnit, by rovněž měli v rukou nástroje ochrany, které jim ZOK dává v případě dovolání se neplatnosti rozhodnutí valné hromady pro rozpor se zákonem, společenskou smlouvou či v tomto případě dobrými mravy či mohou namítat, že společník s koncentrací hlasovacích práv zneužil tato práva k újmě celku³⁴.

Nerovnost popsaná v předchozích odstavcích nicméně může mít za následek výrazný nepoměr v postavení jednotlivých společníků, podstatné porušení zásady rovnosti a, jak jsem se pokusil nastínit, lze si představit situaci, kdy bude odporovat dobrým mravům.

V případě podmínky druhé musí právní jednání současně odporovat zákonu a zjevně narušovat veřejný pořádek. Nesoulad se zákonem je zde zjevný, neboť takovým jednáním společník fakticky vyprazdňuje pravomoci valné hromady na jmenování určitého množství členů voleného orgánu společnosti. Otázka zjevného narušení veřejného pořádku je však podstatně složitější, neboť právě kritérium zjevnosti narušení veřejného pořádku slouží v případě rozporu se zákonem k vymezení absolutní a relativní neplatnosti, jež je rozhodující pro určení, kdo se proti takovému zásahu může bránit³⁵.

Přelomem v rozlišování absolutní a relativní neplatnosti je nedávné rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu, dle něž: „výraz „zjevně“ užitý v § 588 OZ nevyjadřuje požadavek na určitý stupeň intenzity narušení veřejného pořádku posuzovaným právním jednáním, nýbrž toliko zdůrazňuje, že narušení veřejného pořádku musí být zřejmé, jednoznačné a nepochybné“³⁶. Nejvyšší soud zde vypouští kritérium intenzity narušení veřejného pořádku. Toto rozhodnutí de facto znamená, že jakékoliv právní jednání, které narušuje veřejný pořádek, je absolutně neplatné, je-li takové narušení evidentní. Adresáti právních norem tedy musí velmi důsledně postupovat v souladu se smyslem a účelem jednotlivých ustanovení právních předpisů, v tomto případě zejména § 194a ZOK³⁷.

³³ LÁLA, op. cit., 2020, s. 94 až 96

³⁴ Tamtéž

³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2018, sp. zn. 21 Cdo 2980/2018

³⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2020, sp. zn. 31 ICdo 36/2020

³⁷ ŠUBRT, M., KOLÁROVÁ, M., VÍŠEK, P. Změna výkladu zjevného narušení veřejného pořádku v koncepci absolutní neplatnosti právního jednání [online]. 2020. Dostupné z https://www.epravo.cz/top/clanky/zmena-vykkladu-zjevneho-naruseni-verejneho-poradku-v-koncepci-absolutni-neplatnosti-pravniho-jednani-111492.html#_ftn5

Na základě výše uvedených argumentů a aktuálního vývoje judikatury Nejvyššího soudu se přikláním k názoru Štenglové a kol., kdy již ukotvením nadlimitních podílů s vysílacím právem ve společenské smlouvě společnost zjevně narušuje veřejný pořádek ve smyslu § 588 OZ tím, že odporuje zákonnému požadavku ponechání volby minimálně jedné poloviny členů voleného orgánu valné hromadě, čímž efektivně vyprazdňuje její pravomoci v rozporu se zákonem o obchodních korporacích. Jelikož je zákaz takového chování explicitně uveden v § 194a odst. 1 větě druhé ZOK, dochází jeho porušením k rozporu se zákonem, což je dle mého názoru zjevné porušení veřejného pořádku, očividné porušení zákona a takovéto jednání je absolutně neplatné.

Jak již bylo nastíněno, podíl s vysílacím právem nelze vydat v případě, kdy má společnost pouze jednoho jednatele, člena dozorčí rady či fakultativního orgánu. Problém by však mohl nastat v situaci, kdy společníci změnou společenské smlouvy chtějí snížit počet členů voleného orgánu na jednoho. Pokorná se domnívá, že by nejprve bylo nutno změnit ustanovení společenské smlouvy o druhu podílu s vysílacím právem, kdy by takovýto druh podílu musel být zrušen, změněn na jiný druh podílu anebo by výkon vysílacího práva byl po dobu, než se statutární orgán stane opět kolektivním, pozastaven³⁸. K takové změně by byl potřebný souhlas všech společníků v souladu s § 171 odst. 2 ZOK, dle kterého *„zasahuje-li se změnou společenské smlouvy do práv a povinností všech společníků, vyžaduje se souhlas všech společníků.“*. Do práv všech společníků v případě zřízení či zrušení podílu s vysílacím právem zasaženo bude, neboť se jeho zřízením či zrušením reálně změní možnost všech společníků ovlivnit složení volených orgánů. Takováto změna společenské smlouvy dle mého názoru jednoznačně bude vyžadovat souhlasu všech společníků. Zmiňované ustanovení totiž slouží jako projev zásady rovnosti mezi společníky a poskytuje jim ochranu vůči zvláště zbylých společníků, kteří by chtěli vysílacího společníka jeho práva zbavit.

2.1.3. Možnost jmenování člena fakultativního orgánu vysílejícím společníkem

Zákon o obchodních korporacích obecně úpravu fakultativních orgánů společnosti s ručením omezeným neupravuje. Jedinou výjimkou je v § 201 ZOK úprava dozorčí rady, která se však za splnění zákonných kritérií stává orgánem obligatorním a jedná se tak o jakýsi hybrid mezi oběma modely. Dozorčí radu ve společnosti s ručením omezeným lze nazvat jako orgán podmíněně obligatorní. Povinně se dozorčí rada zřizuje jen ve specifických zákonem stanovených případech, např. společností obchodujícím s cennými papíry, organizujícím regulovaný trh

³⁸ Op. cit. POKORNÁ J., 2021, s. 369

anebo za určitých okolností společností účastným na přeshraniční přeměně³⁹. Vzhledem k zásadě smluvní volnosti, jež prostupuje celým soukromým právem, si však společnost může ve společenské smlouvě zřídit i orgány jiné, čistě fakultativní. Hejda dokonce zmiňuje možnost zřízení fakultativních orgánů jako jeden ze základních znaků kapitálové společnosti⁴⁰. Typicky se bude jednat o orgány s poradní či kontrolní působností, kdy tyto orgány nebudou moci zasahovat do působností obligatorních orgánů vymezených zákonem – nelze jim svěřit záležitosti, o kterých rozhoduje valná hromada, nemohou společnost zastupovat a nemají oprávnění přímo vykonávat obchodní vedení⁴¹. Jelikož svým působením fakultativní orgány, zejména v případě poradních orgánů, budou úsudek orgánů vykonávajících hospodářské vedení společnosti ovlivňovat, dá se říci, že se na obchodním vedení budou podílet nepřímo. V žádném případě si ale nemohou přisvojit pravomoci svěřené obligatorním orgánům.

Otázkou však zůstává, může-li člena takového orgánu jmenovat vlastník podílu s vysílacím právem.

Stejně jako u obligatorních orgánů, ani zde se odborná veřejnost nedokázala dlouho shodnout na tom, je-li ustanovení do funkce člena fakultativního orgánu společnosti s ručením omezeným statusovou otázkou ve smyslu § 1 odst. 2 OZ, či nikoliv. Za všechny uvedu názor Šuka, dle něž s výjimkou prvních členů orgánů, které určí zakladatelé, spadá volba i odvolání členů dalších orgánů společnosti určených společenskou smlouvou do výlučné působnosti valné hromady, a to z důvodu, že se jedná o statusovou otázku ve smyslu ustanovení § 1 odst. 2 OZ. Dále uvádí, že výjimkou z pravidla o statusové povaze působnosti orgánů akciové společnosti je ve vztahu k akciové společnosti povinná participace zaměstnanců v dozorčí radě, zakotvená v § 448a ZOK. Závěrem Šuk explicitně a opakovaně uvádí, že zřídí-li stanovy další dobrovolné volené orgány, volí a odvolává jejich členy vždy valná hromada⁴². Sám autor této myšlenky však o pár let později dospěl k názoru opačnému, a sice že si lze představit kupříkladu volbu jednatele dozorčí radou společnosti⁴³.

Po nabytí účinnosti Novely ZOK, která umožňuje společnosti ukotvit ve své společenské smlouvě podíl s vysílacím právem, kterým je vysílajícímu společníkovi umožněno jmenovat člena

³⁹ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. A kol. Právo obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 348

⁴⁰ HEJDA, J. Společnost s ručením omezeným. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. Právo (ANAG). ISBN 9788072638703, s. 18

⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2009, sp. zn. 29 Cdo 4563/2008

⁴² ŠUK, P. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CÍLEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 737.

⁴³ ŠUK, P. Kogentnost a dispozitivita korporátního práva – hledání hranic. Ad Notam, 2019, č. 3 s. 9, publikovaný rovněž ve Sborníku mezinárodní konference XXVII. Karlovarské právnické dny. Praha: Leges, 2019, s. 512–531.

obligatorního orgánu, se přikláním za použití argumentu a maiori ad minus k názoru, že za splnění podmínek uvedených níže a současně nebude-li zřízení takového orgánu v rozporu s veřejným pořádkem, je taková úprava ve společenské smlouvě možná a vysílající společník může být oprávněn k vysílání i do pozic členů fakultativního orgánu. Jinými slovy mám za to, že za současné právní úpravy není volba fakultativních orgánů společnosti statusovou otázkou a společnosti s ručením omezeným je dána volnost svěřit výkon tohoto práva do rukou společníka s vysílacím právem.

Tento závěr podporuje i obdobná úprava jmenování do funkce orgánů akciové společnosti. V § 421 odst. 2 písm. f) ZOK je stanoveno, že do působnosti valné hromady patří také „*volba a odvolání členů dozorčí nebo správní rady a jiných orgánů, určených stanovami, nestanoví-li tento zákon jinak*“. Právě dodatek „*jiných orgánů, určených stanovami*“ u společnosti s ručením omezeným nenajdeme. Je otázkou, nakolik zákonodárce odlišnost v úpravě zamýšlel a na kolik se jedná o legislativní opomenutí. Osobně zastávám druhý názor, a to z důvodu, že rozdílná úprava není v Důvodové zprávě nijak komentována, byť by dle mého zmínění fakultativních orgánů v ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) ZOK nijak neuškodilo a přispělo ke zvýšení právní jistoty.

Absence zákonné úpravy otevírá dveře pro aplikaci analogie legis, jak je upravena v § 10 OZ, kdy: „*nelze-li právní případ rozhodnout na základě výslovného ustanovení, posoudí se podle ustanovení, které se týká právního případu co do obsahu a účelu posuzovanému právnímu případu nejbližšího*“ Nejbližším ustanovením pro výkon vysílacího práva ve společnosti s ručením omezeným budou ustanovení týkající se jmenování členů obligatorních orgánů společnosti, tedy ustanovení § 194a ZOK a § 448b ZOK.

Vzhledem k analogickému použití těchto ustanovení se domnívám, že se uplatní i omezení v nich zahrnutá. I u vysílání členů do fakultativních orgánů společnosti platí, že bude za pomoci vysílacího práva možno jmenovat maximálně polovinu jejich členů, kdy volba členů zbývajících bude ponechána valné hromadě⁴⁴. Společník bude rovněž vázán obecnými korektivy autonomie vůle a bude moci člena orgánu, kterého do funkce dosadil, kdykoliv odvolat. Stejně budou i lhůty pro uplatnění vysílacího práva a následky jeho nevyužití.

2.1.4. Likvidátor jako vyslaný člen voleného orgánu s.r.o.

Společnost s ručením omezeným se může ocitnout po uplynutí doby vymezené ve společenské smlouvě, je-li založena na dobu určitou, dosažení účelu založení, z rozhodnutí orgánu právnické osoby či veřejné moci nebo ze zákona v likvidaci. Likvidací rozumíme vypořádání

⁴⁴ Ve vztahu k akciové společnosti došel ke stejnému názoru i Kříž, viz KŘÍŽ, R. Úvaha na téma akcií s vysílacím právem do fakultativních orgánů akciové společnosti. *Obchodněprávní revue*. 2020, č. 3, s. 161-181.

majetkových vztahů společnosti v období mezi zrušením společnosti a jejím zánikem, jež se odehrává z valné většiny bez ingerence soudu.

Likvidátor je členem voleného orgánu společnosti s ručením omezeným, i když v zákoně o obchodních korporacích není jako takový výslovně zmíněn⁴⁵. Je tomu z důvodu, že za orgán právnické osoby považujeme organizační útvary právnické osoby, které vznikají na základě zákona nebo zakladatelského právního jednání, a které vytvářejí vůli právnické osoby⁴⁶. Z vymezení postavení likvidátora v občanském zákoníku je zřejmé, že se jedná o organizační útvar obchodní společnosti, který vzniká na základě zákona, neboť každá likvidovaná společnost musí mít likvidátora, jinak jeho funkci vykonávají členové statutárního orgánu, kteří nemají možnost z funkce odstoupit, nebudou-li nahrazeni likvidátorem jiným⁴⁷. Byť občanský zákoník výslovně připouští možnost, že funkci likvidátora budou vykonávat členové statutárního orgánu, likvidátor sám statutárním orgánem není⁴⁸. Osoba likvidátora musí se svým jmenováním, vyjma zmíněných členů statutárního orgánu, souhlasit. Funkce likvidátora je funkcí volenou, jak vyplývá z § 189 odst. 1 OZ, dle kterého *„při vstupu do likvidace povolá příslušný orgán právnické osobě likvidátora; likvidátorem může být jen osoba způsobilá být členem statutárního orgánu.“*

První věta zmíněného ustanovení zmiňuje, že likvidátora povolává příslušný orgán. Podle § 163 OZ přitom veškerá působnost, kterou zakladatelské právní jednání, zákon nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nesvěří jinému orgánu právnické osoby, náleží statutárnímu orgánu, tj. v případě společnosti s ručením omezeným jednatelům (§ 194 ZOK). Jelikož je zákon o obchodních korporacích ve vztahu k občanskému zákoníku *lex specialis*, uplatní se ustanovení § 190 odst. 2 písm. d) ZOK, které stanoví, že volba a odvolání likvidátora patří do působnosti valné hromady, určí-li tak společenská smlouva. Od toho ustanovení se však lze odchýlit, a to tehdy, jestliže je ve společenské smlouvě upravena pravomoc jmenovat likvidátora jiným způsobem – kupříkladu je-li ke jmenování oprávněn vlastník podílu s vysílacím právem⁴⁹, nebo pokud likvidátora povolává v krajních případech soud dle § 190 OZ. Ustanovení § 190 odst. 2 písm. d) ZOK považuji za normu dispozitivní, jelikož v odchýlení se od zákonné úpravy neshledávám porušení veřejného pořádku ani dobrých mravů. Rovněž si nemyslím, že by smysl a účel zákona odporoval přenosu práva volit likvidátora na vysílajícího společníka. Tento však bude

⁴⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2005, sp. zn. 29 Odo 149/2005

⁴⁶ EICHLEROVÁ, K. in ČERNÁ, S., ŠTENGLLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kol. Obchodní právo. Podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 92.

⁴⁷ JOSKOVÁ, L. In: JOSKOVÁ, L., PRAVDOVÁ, M., ZACHARDOVÁ, L. Likvidace obchodních společností. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 38.

⁴⁸ Op. cit. 29 Odo 149/2005

⁴⁹ Op. cit. JOSKOVÁ, 2022, s. 38, shodně také JANOŠEK, V. § 189 [Povolání likvidátora]. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 3.

v souladu se zásadou korporační loajality povinen postupovat při výběru pečlivě, aby předešel povinnosti k náhradě případné škody.

Jelikož zákon nespécifikuje speciální podmínky pro jmenování likvidátora vysílajícím společníkem, aplikují se zde opět pomocí analogie stejné podmínky, které platí pro vysílání ostatních členů volených orgánů – likvidátor musí být osobou způsobilou výkonu funkce člena voleného orgánu, pro jmenování za pomoci vysílacího práva bude rovněž nutno, aby likvidátoři tvořili kolektivní orgán, tudíž aby ve společnosti byli alespoň dva likvidátoři. Na jmenování likvidátora vysílajícím společníkem se rovněž uplatní stejné lhůty a stejný požadavek formy právního jednání, jako na jmenování jiných členů volených orgánů.

2.1.5. Možnost jmenování hmotněprávního opatrovníka vysílajícím společníkem

Jmenování hmotněprávního opatrovníka právnické osobě je upraveno zejména v § 486 - § 488 OZ, nicméně pro rozluštění otázky, zdali takovýto opatrovník může být jmenován pomocí vysílacího práva, bude třeba analyzovat i ustanovení související.

Právnické osobě je hmotněprávní opatrovník jmenován ve chvíli, jestliže by bez jeho ustanovení došlo k ochromení její činnosti anebo bez něho společnosti hrozí jiná závažná újma a není ve vlastních silách právnické osoby tuto situaci překlenuť⁵⁰. Bude se jednat o situace, kdy statutární orgán společnosti s ručením omezeným neplní svoji funkci, zejména pokud statutární orgán není dostatečně obsazen (§ 165 odst. 1 OZ), jeho členové jsou ve střetu zájmů (§ 165 odst. 2 OZ) nebo nejsou z různého důvodu schopni svoji funkci vykonávat. Takovým případem může být kupříkladu neznámý pobyt jednatele, čímž je společnost paralyzována. Jmenování hmotněprávního opatrovníka soudem nastává v případech zcela mimořádné povahy, jež vyžadují ojedinělý zásah do poměrů obchodní korporace a kdy by méně intenzivní zásah nestačil k ochraně práv a zájmů právnické osoby, včetně ochrany jejího majetku – jedná se o prostředek ultima ratio⁵¹. Hlavní úlohou takového opatrovníka je zejména nahrazení statutárního orgánu právnické osoby do doby, než bude obnovena jeho činnost, přičemž je jeho úkolem o obnovení činnosti statutárního orgánu usilovat.

Bylo-li v předchozí kapitole uvedeno, že likvidátor je orgánem společnosti s ručením omezeným, u hmotněprávního opatrovníka toto tvrzení neplatí. Tento totiž orgánem právnické

⁵⁰ DVOŘÁK T. In: DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654). [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-3-8]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁵¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4384/2015; usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 4. 2016, sp. zn. 29 Cdo 3899/2015; usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 7. 2016, sp. zn. 29 Cdo 396/2016.

osoby není, je pouze osobou, jež dočasně plní jeho úkoly⁵². Zákon rovněž, na rozdíl od likvidátora, nedává orgánu právnické osoby možnost hmotněprávního opatrovníka zvolit. V ustanovení § 488 OZ sice zmiňuje, že „určuje-li zakladatelské právní jednání, že má být právnické osobě jako opatrovník jmenována určitá osoba, soud takovou osobu opatrovníkem jmenuje, pokud je k tomu způsobilá a souhlasí se jmenováním“, v zakladatelském právním jednání však musí být jmenována buď konkrétní osoba, která se opatrovníkem v případě nouze stane, anebo musí být určen mechanismus, na základě kterého půjde danou osobu určit⁵³. Za použití metod výkladu zakladatelského právního jednání či společenské smlouvy musí být v každém okamžiku určitelné, která osoba bude hmotněprávním opatrovníkem jmenována, či jakým způsobem bude určena⁵⁴. Vztáhneme-li tuto úpravu na téma diplomové práce, společníci společnosti s ručením omezeným tedy mohou schválit změnu společenské smlouvy ve smyslu § 147 odst. 1 ZOK a určit mechanismus či osobu, jež bude v případě nouze hmotněprávním opatrovníkem jmenována. Sami však hmotněprávního opatrovníka jmenovat nemohou, jelikož se jedná o zcela ojedinělý zásah státní moci do soukromého práva⁵⁵, a k takovému je zmocněn pouze stát, jehož jménem v tomto případě jedná soud, který bude postupovat v souladu s ustanoveními společenské smlouvy a § 85 a násl. ZŘS. Přenos veřejné moci na konkrétního společníka na základě soukromoprávního ustanovení je v hrubém rozporu s veřejným pořádkem a zákonem. Na usnesení valné hromady, která by vysílajícího společníka opravňovala ke jmenování hmotněprávního opatrovníka, by se hledělo jako by nebylo přijato. Vyplývá tak z ustanovení § 45 odst. 1 ZOK ve spojení s § 245 OZ, dle něhož se „na usnesení členské schůze nebo jiného orgánu, které se přičí dobrým mravům, nebo mění stanovy tak, že jejich obsah odporuje donucujícím ustanovením zákona, hledí, jako by nebylo přijato.“. Zákonné znění lze vztáhnout i na případy, ve kterých nebude mít valná hromada pravomoc rozhodnout. V takovém případě se uplatní fikce nepřijetí rozhodnutí orgánu ve smyslu § 45 odst. 1 ZOK.

2.1.6. Možnost jmenování náhradníka vysílajícím společníkem

Zákon o obchodních korporacích přinesl novinku ve smyslu možnosti jmenování náhradníků za členy voleného orgánu. V ustanovení § 444 odst. 2 ZOK stanoví, že „stanovy také

⁵² JANOŠEK, V. § 165 [Nedostatečný počet členů statutárního orgánu]. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, s. 392, marg. č. 4.

⁵³ RUBAN, R., BREJCHOVÁ, G. § 488 [Volba opatrovníka zakladatelským právním jednáním]. In: LAVICKÝ, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1490, marg. č. 4.

⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2019, sp. zn. 27 Cdo 5749/2019 a Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2020, sp. zn. 27 Cdo 4460/2018

⁵⁵ Op. cit. RUBAN, BREJCHOVÁ, 2022, str. 1490

mohou určit volbu náhradníků, kteří nastupují na uvolněné místo člena představenstva podle stanoveného pořadí." Velmi podobně je upraveno náhradnictví rovněž ve vztahu k dozorčí radě. Tato úprava je sice ukotvena v sekci týkající se akciové společnosti, je ji ale možno aplikovat i na společnost s ručením omezeným, a sice díky § 194 odst. 2 ZOK ve vztahu k jednatelům a § 201 odst. 5 ZOK ve vztahu k dozorčí radě, přičemž obě zmíněná ustanovení odkazují právě na úpravu náhradnictví v Hlavě V. ZOK. Analogicky lze rovněž dovodit možnost jmenovat náhradníky do pozic členů fakultativních volených orgánů.

Jak vyplývá z citované pasáže, možnost jmenování náhradníka musí být výslovně upravena ve společenské smlouvě. Takováto osoba se stává členem voleného orgánu až v momentě, kdy dojde k uvolnění místa člena voleného orgánu. K zániku funkce člena voleného orgánu blíže v Kapitole 3. této práce. Do doby uvolnění předmětné pozice však náhradník není členem voleného orgánu společnosti, a jako takovému mu nepřísluší žádná práva a povinnosti – náhradní členství má charakter čekatelství⁵⁶. Logicky lze dovodit, že nenastane-li důvod k předčasnému zániku funkce, nemusí náhradník nikdy do pozice člena voleného orgánu nastoupit, stejně tak zanikne-li funkce řádným uplynutím funkčního období. Také není vyloučeno, aby byla funkce náhradníka zřízena na čas kratší, než je funkční období člena daného orgánu – poté náhradnictví končí uplynutím lhůty. S náhradnictvím, stejně jako s volbou do pozice člena voleného orgánu, je třeba souhlas volené osoby, přičemž stejně jako u přímo volených orgánů společnosti bude možno tento souhlas poskytnout konkludentně, kupříkladu tak, že se náhradník začne jako člen voleného orgánu chovat a vykonávat práva, jež mu společenská smlouva svěřuje. Navrhovaná osoba může svůj nástup do funkce člena voleného orgánu taktéž vázat na odkládací podmínku, přičemž nebude-li tato podmínka splněna, členem orgánu se nestane⁵⁷. Příkladem budiž modelová situace, kdy náhradník podmíní výkon své funkce schválením smlouvy o výkonu funkce valnou hromadou společnosti s ručením omezeným, neboť ustanovení § 59 ZOK stanoví, že „*není-li odměňování v kapitálové společnosti sjednáno ve smlouvě o výkonu funkce, platí, že výkon funkce je bezplatný.*“

V kontextu vysílacího práva se jeví jako nejdůležitější otázka možnost posouzení, zdali je volba náhradníka voleného orgánu v gesci vysílajícího společníka, respektive zda mu toto právo může být společenskou smlouvou přiřknuto. Jelikož je volba a odvolávání členů voleného orgánu typicky pravomocí toho, kdo osobu do funkce ustavuje, domnívám se, že i volba náhradníků bude v pravomoci vysílajícího společníka. Výjimky z obecné úpravy však spatřuji v jednotlivých podmínkách pro náhradnictví. Vesměs se má za to, že náhradník je náhradníkem za jakéhokoli člena voleného orgánu, nicméně v kontextu vysílacího práva nelze zmíněnou domněnku uplatnit.

⁵⁶ Op. cit. Filip, Lasák, 2020, s. 1926

⁵⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 22.03.2006, sp. zn. IV. ÚS 137/05

Náhradník jmenovaný vysílajícím společníkem bude vždy nahrazovat člena voleného orgánu jmenovaného vysílacím společníkem. V opačném případě by se mohlo stát, že by do funkce z důvodu předčasného ukončení funkce členů jmenovaných valnou hromadou nastoupili náhradníci jmenovaní společníkem s vysílacím právem, čímž by byl efektivně narušen či dokonce eliminován vliv valné hromady na složení ostatních orgánů společnosti.

Vysílající společník může jmenovat jednoho, či více náhradníků v závislosti na obsahu svého podílu a úpravě ve společenské smlouvě. Neuplatní se zde omezení spočívající v omezení počtu jmenovaných náhradníků. Vysílající společník tedy může jmenovat kolik náhradníků se mu zlíbí, nestanoví-li společenská smlouva jinak. V listině, kterou bude náhradníky jmenovat, je vhodné upravit pořadí, ve kterém budou do funkce obsazováni, nevyplývá-li to již ze společenské smlouvy samotné. Pokud tak vysílající společník neučiní, riskuje, že bude jeho jednání stíženo vadou neurčitosti ve smyslu § 45 odst. 2 ZOK a bude se na něj hledět, jako by nebylo učiněno.

Náhradník získává post člena voleného orgánu v momentu, kdy jeho předchůdci předčasně zanikne funkce. Domnívám se, že z logiky věci bude jeho mandát trvat po dobu, kterou by ve funkci působil jeho předchůdce. Příkladem, je-li funkce jednatele omezena na tři roky a náhradník se dostane do funkce po jednom roce, bude jeho funkční období trvat po zbývajících dva roky, přičemž samozřejmě není vyloučeno, aby byl do funkce vyslán opětovně, a to i řádným způsobem využití vysílacího práva. Vysílající společník se však může rozhodnout náhradníka přeskočit, a to v případech, kdy stejným právním jednáním člena voleného orgánu odvolá a rovnou na jeho místo jmenuje člena nového.

Z praktického hlediska může být problematické ustanovení postupu, jakým se daný náhradník dozví o tom, že nabyl funkce člena voleného orgánu. Nebudou-li stanovy obsahovat konkrétní mechanismus oznamování (doporučit se dá doručování do vlastních rukou náhradníka), může se stát, že funkce sice bude formálně obsazena, ale daná osoba nebude o vzniku své funkce informována. Jelikož náhradnictví se do obchodního rejstříku nezapisuje, dá se předpokládat, že by se o vzniku své funkce mohl konkrétní náhradník dozvědět až v momentu změnového zápisu právě v obchodním rejstříku, nemluvě o fakultativních orgánech společnosti s ručením omezeným, které nemusí být v obchodním rejstříku zapsány vůbec. Výše zmíněné by bylo v přímém kontrastu s institutem náhradnictví samým, neb tento bude většinou zřizován z důvodů zajištění větší efektivity a rychlosti při obsazování volných pozic členů volených orgánů.

2.1.7. Úprava ve společenské smlouvě

První věta § 194a odst. 1 ZOK stanoví, že *„společenská smlouva může určit, že s podílem je spojeno právo jmenovat jednoho nebo více jednatelů a takto jmenovaného jednatele odvolat.“*

Pro vytvoření podílu s vysílacím právem je tedy nutné, aby jeho existenci a obsah výslovně upravila společenská smlouva. Ke stejnému závěru dojdeme i analýzou § 136 ZOK, který zmiňuje, že „*různé druhy podílů a jejich obsah se určí ve společenské smlouvě*“. Jelikož podíl s vysílacím právem je zvláštním druhem podílu, aplikuje se toto ustanovení i na něj.

Společenská smlouva je při inkorporaci vysílacího práva do společnosti s ručením omezeným klíčovým dokumentem, neboť může okruh práv a povinností společníka zúžit, zešířit, popřípadě úplně eliminovat. Hranicí této úpravy jsou zákonné limity a dobré mravy. Dobré mravy jsou neurčitým právním pojmem, nicméně referenční rámec poskytuje Ústavní soud ČR, jenž je popisuje jako „*souhrn etických, obecně zachovávaných a uznávaných zásad, jejichž dodržování je mnohdy zajišťováno i právními normami tak, aby každé jednání bylo v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti. Tento obecný horizont, který vývojem společnosti rozvíjí i svůj morální obsah v prostoru a čase, musí být posuzován z hlediska konkrétního případu také právě v daném čase, na daném místě a ve vzájemném jednání účastníků právního vztahu*“⁵⁸. Je představitelné, že bude-li mít vysílající společník jmenovat člena voleného orgánu, bude mu odebráno hlasovací právo ve vztahu k ustanovení ostatních členů tohoto orgánu za účelem zachování vlivu ostatních společníků na vnitřní poměry společnosti a naplnění zásady rovnosti společníků.

Jak již bylo zmíněno v kapitole 2.1.2., mám za to, že bude-li podíl s vysílacím právem inkorporován do společenské smlouvy, bude k tomu třeba souhlasu všech společníků v souladu s § 171 odst. 2 ZOK. Po odsouhlasení takové změny jednatel v souladu s § 197 ZOK vyhotoví úplné znění společenské smlouvy a uloží ji spolu s listinami prokazujícími změnu do sbírky listin obchodního rejstříku. Již schválením změny společenské smlouvy ve smyslu zřízení podílu s vysílacím právem však jeho vlastník právo získává a je oprávněn je využít.

Je nezbytné, aby ve společenské smlouvě vysílací právo bylo popsáno, tedy nazváno a aby byl zakotven jeho obsah. Mimo to bude v zájmu společnosti, aby bylo určeno, které posty členů volených orgánů jsou vyhrazeny pro obsazení za pomoci vysílacího práva, stejně jako určení konkrétních postů, na které je společník s vysílacím právem oprávněn jmenovat případného náhradníka. Tímto se předejde případným kompetenčním sporům mezi valnou hromadou a vysílajícím společníkem o právo obsadit volnou pozici.

Spolu s ukotvením vysílacího práva ve společnosti je vhodné rovněž upravit systém odměňování členů volených orgánů, tedy i členů vyslaných. Byť ustanovení § 59 odst. 3 ZOK stanoví, že „*není-li odměňování v kapitálové společnosti sjednáno ve smlouvě o výkonu funkce,*

⁵⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 2. 1998, sp. zn. II. ÚS 249/97

platí, že výkon funkce je bezplatný“, zejména u jednatelů a členů volených orgánů se silným vlivem ve společnosti bude žádoucí, aby za svou práci byli odměňováni. K účinnosti smlouvy je dle § 59 odst. 2 ZOK nutné její schválení nejvyšším orgánem společnosti, tj. valnou hromadou, přičemž bez takového souhlasu nemůže smlouva o výkonu funkce nabýt účinnosti. Je možné, aby valná hromada schválila vzorovou smlouvu pro výkon funkce – k jejímu uzavření s konkrétním členem voleného orgánu pak již nebude potřeba následného souhlasu, neboť pokud se od vzorového znění strany neodchýlí, bude se mít za to, že valná hromada smlouvu schválila a bude moci nabýt účinnosti⁵⁹. Právě tento mechanismus se mi jeví jako přílehlavý pro situaci, kdy existuje podíl s vysílacím právem.

Valná hromada společnost musí mít při zřizování podílu s vysílacím právem na paměti také možnost jej omezit, a sice zřízením podmínek či mechanismů, které je nutno splnit, aby bylo vysílací právo možné vykonat. Může se jednat kupříkladu o podmínku věkovou, častěji si však lze představit situace, kdy bude se jmenováním do pozice člena voleného orgánu společnosti spojena povinnost prokázání předchozí praxe či prokázání akademického vzdělání. Právě toto omezení bude často jak v zájmu společnosti, tak v zájmu jednotlivých společníků nevlastnících podíl s vysílacím právem, kteří se proti nesplnění podmínek daných společenskou smlouvou budou moci bránit žalobou na určení neplatnosti rozhodnutí vysílacího společníka. Tato omezení ovšem musí být opět v souladu se zásadou autonomie vůle, veřejným pořádkem a rovněž se domnívám, že by se nemělo jednat o omezení diskriminační.

Lze usoudit, že znění společenské smlouvy by rovněž mělo reflektovat důvod zřízení vysílacího práva. Jedná-li se o rodinnou společnost, kde je vysílání umožněno z důvodu zachování vlivu zakládajícího společníka, je vhodné podmínit výkon vysílacího práva vlastnictvím podílu konkrétní osobou. Podíl je z hlediska občanského práva hmotného věcí movitou, jak je vymezena v § 496 odst. 2 OZ. V závislosti na poměrech konkrétní společnosti s ručením omezeným si lze také představit zákaz přechodu (tedy derivativního nabytí) takového podílu, přičemž takový zákaz musí rovněž být explicitně upraven ve společenské smlouvě.

Vzhledem ke strohé úpravě podílů s vysílacím právem v zákoně je ve společenské smlouvě vhodné upravit jeho převod, případně podmínky, za kterých bude převod příslušným orgánem společnosti povolen či zakázán. Dle § 207 ZOK odst. 1 může každý společník převést svůj podíl na jiného společníka, nicméně ve druhém odstavci zmíněného ustanovení nalezneme možnost převod podílu na třetí osobu podmínit souhlasem některého z orgánů společnosti. Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, podíl s vysílacím právem dává svému vlastníkovvi jedinečnou

⁵⁹ Op. cit. LASÁK, 2020, str. 373

možnost spolurozhodovat o složení orgánů společnosti a často bude zřízen proto, aby byl zachován vliv osoby, jež společnost např. založila či se významně zasloužila o její růst. Rozhodla-li by se tato osoba svůj podíl převést, mohlo by se jednat o krok, který by byl pro samotnou společnost nežádoucí a tudíž očekávám, že společnosti s ručením omezeným budou, zřídí-li podíl s vysílacím právem, podmiňovat jeho převod se souhlasem některého ze svých orgánů, a to právě speciálním ustanovením ve společenské smlouvě. Neučiní-li tak, může dojít k převodu podílu na třetí osobu, která může výrazně změnit poměry ve společnosti, a to i nežádoucím způsobem. Není-li podíl vtělen v kmenovém listu, lze jeho převod také vyloučit.

Jelikož vysílací právo silně ovlivňuje poměry ve společnosti, dá se předpokládat, že podíl, který jej bude obsahovat, bude obsahovat další omezení či naopak další posílení práv. V závislosti na typu společnosti a důvodům ke zřízení podílu s vysílacím právem tak podíl může navíc obsahovat kupříkladu přednostní právo na podíl na zisku a jiných vlastních zdrojích či v případě úpadku společnosti podíl na likvidačním zůstatku. Více práv bude s podílem dle mého názoru spojeno zejména v dříve naznačených situacích, kdy bude vysílací právo zřízeno kupříkladu v rodinných firmách s úzkými sociálními vazbami. Za mnohem představitelnější považuji situace, kdy bude naopak možnost jmenovat a odvolat člena voleného orgánu vykompenzována tím, že takový podíl bude o jiná práva ochuzen. Nejzjevnějším příkladem bude omezení či úplné odebrání hlasovacího práva na valné hromadě, s cílem více vyvážit poměry sil ve společnosti.

2.2. Způsob výkonu vysílacího práva

Společník, jemuž vysílací právo svědčí, musí splnit podmínky stanovené v §194a ZOK ve spojení s odkazovaným ustanovením § 448b odst. 2 první věty ZOK, které stanoví, že k uplatnění takového práva je třeba písemné formy s úředně ověřeným podpisem a že účinnosti jmenování či odvolání člena voleného orgánu nabývá doručením společnosti⁶⁰. Poslední věta § 448b ZOK se neuplatní, neboť společník nemusí dokazovat své oprávnění právo vykonat – bude vyplývat ze seznamu společníků a společenské smlouvy.

Jmenování člena voleného orgánu na základě vysílacího práva je jednostranným projevem vůle vlastníka podílu s vysílacím právem adresovaným společnosti s ručením omezeným, který musí obsahovat vůli jmenovat konkrétně určenou osobu členem voleného orgánu⁶¹. Jelikož se jedná o právní jednání písemné, vylučuje úřední ověření podpisu na právním jednání společníka

⁶⁰ Op. cit. POKORNÁ J., 2021, s. 369.

⁶¹ DĚDIČ, J., LASÁK, J., LÁLA, D. § 448b. In: ALEXANDER, J., ARABASZ, J., ČÁP, Z., DĚDIČ, J., DOLEŽIL, T., FILIP, V., HRABÁNEK, D., KRÍŽ, J., KUBÍK, M., LÁLA, D., LASÁK, J., MAREK, R., MAULEOVÁ, J., NĚMEC, L. a kol. Zákon o obchodních korporacích: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-3-8]. ASPI_ID KO90_2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

možnost využití podpisu mechanickými prostředky či elektronickým právním jednáním, což potvrzuje Důvodová zpráva, kdy úřední ověření podpisu považuje za prostředek zvýšení právní jistoty jednání společníka⁶². Vzhledem ke zvyšující se elektronizaci právních jednání obecně se domnívám, že se jedná o poněkud rigidní ustanovení, neboť moderní prostředky umožňují identifikovat osobu, jež právní jednání vykonala, s dostatečnou jistotou, a tudíž k vyloučení ověření podpisu alternativními způsoby nevidím dostatečný důvod.

Ustanovení § 74 NotŘ dává společníkovi dvě možnosti, a sice buď podepsat vysílací právní jednání přímo před notářem, anebo před notářem prohlásit podpis na listině za vlastní. Ve druhém ze zmiňovaných případů pak dojde k dokonání právního jednání až samotným uznáním podpisu za vlastní, nikoli podepsáním listiny samotné.

Po doručení rozhodnutí o vyslání společnosti je společnost povinna zapsat vysílaného člena do obchodního rejstříku⁶³. Právě rozhodnutí o vyslání bude podkladovou listinou pro zápis, což ostatně zmiňuje i Důvodová zpráva⁶⁴. Pro zápis zákon o veřejných rejstřících v ustanovení § 12 ZVR vyžaduje souhlas vysílaného člena se zápisem. Jelikož funkce vysílaného člena voleného orgánu vzniká již účinností vysílajícího společníka a zákon se zápisem nespojuje ve vztahu ke společnosti žádné speciální následky, je zápis do obchodního rejstříku toliko deklaratorní⁶⁵.

V neposlední řadě je nutno zmínit, že se jmenováním do funkce člena voleného orgánu musí tento člen souhlasit. Byť tento požadavek není výslovně uveden v zákoně, vychází jak ze zásady dobrovolnosti výkonu funkcí, tak z čl. 9 odst. 1 Listiny, kde je uveden zákaz nucených prací či služeb⁶⁶. V právu obchodních korporací se však nabízí další otázka – jakou formu musí takový souhlas mít? Zákonné znění na tuto otázku neodpovídá, nicméně v praxi se často setkáváme s tím, že je souhlas udělen konkludentně, konkrétně tím, že nově zvolený člen činí kroky, k nimž je jmenováním oprávněn, například podáním návrhu na zápis změn v orgánu, do něž je zvolen do obchodního rejstříku či samotný souhlas takového člena se zápisem do obchodního rejstříku, je-li do něj zapisován⁶⁷. Takový postup je dle mého názoru v souladu s právní úpravou a nebrání výkonu funkce, byť je bezesporu jistější opatřit si souhlas s výkonem funkce v listinné podobě. Pokud souhlas nebude poskytnut ani jedním z výše uvedených způsobů, bude se na takto

⁶² Op. cit. Důvodová zpráva, str. 97

⁶³ Op. cit. ŠTENGLOVÁ I., 2020, s. 528.

⁶⁴ Op. cit. Důvodová zpráva, s. 221

⁶⁵ CHALUPA, I.; REITERMAN, D.; HOLÝ, V.. Obchodní korporace. Obecná část. Základy soukromého práva V. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 91.

⁶⁶ ZÁDĚRA, F. Některé aspekty právní úpravy vztahu statutárního orgánu k obchodní společnosti a smlouva o výkonu funkce. *Právní rádce*. 2011, ročník 19, č. 8, s. 17–21. ISSN 1210–4817. s. 18

⁶⁷ Tamtéž

jmenovaného člena bude hledět, jakože se svým zvolením nesouhlasí a bude uplatněn postup dle ustanovení ZOK popisujících zánik funkce, které budou popsány ve třetí kapitole této práce.

Jako spornou vidí Lasák a spol. rovněž otázku, zdali může vlastník podílu s vysílacím právem jmenovat do funkce sám sebe. Zastávají názor, že jmenování člena voleného orgánu je právním jednáním vůči společnosti, a za předpokladu, že budou splněny předpoklady pro výkon funkce, je možné⁶⁸. V kontextu práva obchodních korporací je evidentní, že musí být splněny zákonné požadavky a vykonává-li již společník funkci jednatele, nemůže se stát pro inkompatibilitu funkcí členem dozorčí rady. Vzhledem k tomu, že podíl s vysílacím právem a jeho obsah musí být jasně vymezen ve společenské smlouvě, s jejímž zněním musí souhlasit všichni společníci, nevidím v ustanovení sebe sama do funkce člena voleného orgánu rozpor se zákonem. Není-li obsah podílu s vysílacím právem popsán ve společenské smlouvě dostatečně jasně, mají ostatní společníci právo domáhat se určení obsahu podílu určovací žalobou dle § 85 písm. a) ZŘS, prokážou-li naléhavý právní zájem. Určení obsahu podílu ve společnosti s ručením omezeným je dle mého názoru dostatečným důvodem pro podání této žaloby. Je tomu proto, že existence podílu s vysílacím právem a jeho obsah zasahují do práv nejen společnosti samé, ale zejména všech společníků a jde tedy o otázku, na jejímž vyřešení bude mít naléhavý právní zájem každý ze společníků.

2.3. Lhůta pro jmenování člena voleného orgánu jmenovaného vysílajícím společníkem

Ustanovení § 194a odst. 2 ZOK stanoví, že *„tvoří-li jednatelé kolektivní orgán a nejmenuje-li společník jednatele do 1 měsíce ode dne, kdy mohl právo podle odstavce 1 vykonat, mohou jednatelé, jejichž počet neklesl pod polovinu, jmenovat náhradního jednatele do doby, než společník toto právo vykoná“*. Společník s vysílacím právem má tedy na uplatnění svého práva danou hmotněprávní lhůtu jednoho měsíce.

Pokud se společník rozhodne své vysílací právo nevyužít, nelze jej k tomu nutit, za nevykonání také nehrozí žádná sankce. V případě, že místo člena voleného orgánu zůstane po uplynutí lhůty neobsazeno, nabízí zákonodárce v Důvodové zprávě *„za účelem zachování a neochromení kontrolních mechanismů ve společnosti“* možnost kooptace, tedy mechanismu, kdy ostatní členové voleného orgánu obsazené místo zaplní.

Pokorná správně poukazuje na fakt, že lhůta pro vykonání vysílacího práva může mít dvojí počátek – jednak při novém zavedení podílu s vysílacím právem v již existující společnosti

⁶⁸ Op. cit. DĚDIČ J., Lasák J., Lála D., 2020, str. 1990

s ručením omezeným účinností společenské smlouvy, anebo v případě, kdy společnost již podíl s vysílacím právem ve společenské smlouvě upraveny má⁶⁹.

V prvním případě může být podíl s vysílacím právem vydán, avšak všechna místa členů voleného orgánu jsou obsazena. V takovém případě lhůta nezačíná běžet do chvíle, než se pozice člena voleného orgánu uvolní. Teoreticky tak může nastat situace, kdy jsou členové jmenováni na dobu neurčitou a vysílací právo nebude možno využít nikdy.

Představme si ale situaci, kdy společník vlastní podíl s vysílacím právem, člena voleného orgánu jmenoval, a tomu posléze funkce zanikne. Lhůta započíná běžet v souladu se zákonem dnem, kdy se společník dozvěděl o možnosti uplatnit své právo. Zákon však již nestanoví, jakým způsobem se společník o této skutečnosti dozví. Pro možnost výkonu vysílacího práva je nezbytné, aby společníci ve společenské smlouvě upravili nejen obsah podílu, ale také mechanismus, jakým se oprávněný společník o možnosti uplatnit své právo dozví⁷⁰. Neuplatní-li společník své právo v zákonné měsíční lhůtě, neznamená to však, že právo je promlčeno a valná hromada může volnou pozici obsadit. Lhůta je toliko pořádková, a dokonce i v případech, kdy byla volná pozice obsazena za pomoci kooptace, právo nezaniká. V takovém případě funkce dosazeného člena voleného orgánu zaniká dnem jmenování člena voleného oprávněným společníkem, respektive dnem doručení takového jednání společnosti⁷¹.

2.3.1. Kooptace

Ustanovení § 194a odst. 2 ZOK stanoví, že „*tvoří-li jednatelé kolektivní orgán a nejmenuje-li společník jednatele do 1 měsíce ode dne, kdy mohl právo podle odstavce 1 vykonat, mohou jednatelé, jejichž počet neklesl pod polovinu, jmenovat náhradního jednatele do doby, než společník toto právo vykoná.*“ Obdobnou úpravu nalezneme ve vztahu k dozorčí radě v § 448b odst. 3 ZOK. Ke zmíněné jednoměsíční lhůtě podrobněji v části 2.3. této práce.

Kooptace je z povahy věci logicky možná pouze v případě, kdy mluvíme o kolektivním orgánu. V praxi může dojít k situaci, kdy je sice podíl s vysílacím právem vydán, nicméně společník toto právo v zákonné lhůtě nevyužije. Zákonodárce v Důvodové zprávě označuje kooptaci jako prostředek, jež zajišťuje řádné fungování orgánu společnosti po blíže neurčenou dobu, respektive do doby, než oprávněný společník využije svého vysílacího práva⁷². Slouží však i jako motivace pro oprávněného společníka, neboť kolektiv členů voleného orgánu je poté

⁶⁹ Op. cit. POKORNÁ J., 2021, s. 369

⁷⁰ Tamtéž

⁷¹ Op. cit. ŠTENGLOVÁ I., 2020, str. 517-518

⁷² Viz Důvodová zpráva, op. cit., s. 181

oprávněn jmenovat na uvolněnou pozici osobu jinou, než kterou by jmenoval on sám⁷³. Poté, co je oprávněným společníkem vyslán do funkce nový člen voleného orgánu, zaniká funkce kooptovaného člena voleného orgánu ze zákona. Oprávněný společník se může také rozhodnout svého vysílacího práva nevyužít vůbec. V takovém případě se na kooptovaného člena budou aplikovat příslušná ustanovení společenské smlouvy a bude moci funkci člena voleného orgánu vykonávat. Pokud společenská smlouva stanoví konkrétní délku funkčního období, bude kooptovaný člen voleného orgánu ve funkci pouze po dobu, po kterou by funkci vykonával člen voleného orgánu, za nějž byl dosazen, podobně jako tomu bude u náhradníků.

⁷³ Op. cit. POKORNÁ J., 2021, s. 371

3. Zánik funkce člena voleného orgánu s.r.o. jmenovaného vysílajícím společníkem

Úprava vysílacího práva ve společnosti s ručením omezeným zde využívá odkazu na ustanovení § 448b odst. 4 ZOK, týkající se volby člena dozorčí rady vysílajícím akcionářem. Obecně platí, že vyslaného člena voleného orgánu může odvolat ten, jenž jej do funkce jmenoval – tedy vysílající společník, případně jeho právní nástupce, není-li přechod podílu vyloučen. Ten může vyslaného člena odvolat kdykoliv a z jakéhokoliv důvodu, nestanoví-li společenská smlouva jinak.

Z uvedeného pravidla existují dvě výjimky, obě logicky ve prospěch valné hromady společnosti, které je zřízením vysílacího práva omezena možnost člena voleného orgánu ustanovit. Jedná se o případy, kdy vysílací právo zanikne, anebo pokud existuje závažný důvod spočívající ve výkonu funkce jmenovaného člena dozorčí rady, zejména porušil-li závažně nebo opakovaně své povinnosti. Ustanovení § 448b odst. 4 ZOK zde stanovuje, že v případě porušení jedné z výše uvedených podmínek má valná hromada možnost, nikoli povinnost, takového člena voleného orgánu odvolat.

Člen voleného orgánu musí rovněž splňovat podmínky vzniku funkce uvedené v občanském zákoníku. Dle § 152 OZ musí být taková fyzická osoba svéprávná. Jedná-li se o právnickou osobu, musí být vzniklá v souladu s ustanovením § 154 OZ a mít právní subjektivitu.

Funkce člena voleného orgánu zaniká rovněž i v případech předvídaných obecnými ustanoveními zákona o obchodních korporacích, a sice právní moci rozhodnutí o vyloučení člena statutárního orgánu dle § 64 ZOK, či v případě smrti, odstoupení, odvolání z funkce anebo v případě zániku právnické osoby, která je jednatelem, bez právního nástupce dle § 198 ZOK. Stejně tomu bude i v případech, kdy člen voleného orgánu přestane splňovat podmínky výkonu funkce dle § 46 ZOK, tedy pozbyde-li bezúhonnosti podle zákona o živnostenském podnikání⁷⁴ nebo pokud u něj vznikne překážka provozování živnosti. Pro úplnost je namístě zmínit, že od 1. 7. 2023 se podmínky pro výkon funkce člena voleného orgánu podstatně změní. Zákonem č. 416/2022 Sb. zákonodárce opouští variantu odkazu na živnostenský zákon a vyjmenovává případy, kdy bude člen voleného orgánu nezpůsobilý k výkonu funkce. Rovněž zahrnuje informační povinnost takovéto osoby vůči společnosti, přičemž navrhovaný člen voleného orgánu bude mít nově povinnost nejen oznámit společnosti svou nezpůsobilost, ale také okolnosti, které by k jeho diskvalifikaci mohly vést v budoucnu. Stejně požadavky klade zmíněná novela na

⁷⁴ Zákonem o živnostenském podnikání se k datu odevzdání této práce rozumí zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

fyzickou osobu, která bude při výkonu funkce zastupovat osobu právnickou. Za účelem evidence osob nezpůsobilých výkonu funkce člena voleného orgánu zákonodárce nově zřizuje v § 70 a násl. ZOK evidenci osob vyloučených z výkonu funkce člena voleného orgánu obchodní korporace. Z důvodové zprávy ke zmíněné novele vyplývá snaha o zvýšení transparentnosti a dosažení souladu s evropskými předpisy⁷⁵.

Ztráta zákonných předpokladů pro výkon funkce bude mít za následek zánik funkce jmenovaného člena voleného orgánu ex lege podle § 155 odst. 1 OZ, zatímco ztráta předpokladů určených společenskou smlouvou by tento následek měla, jen pokud by tak společenská smlouva výslovně stanovila.

3.1. Odvolání valnou hromadou

Jak již bylo zmíněno v úvodní kapitole, valná hromada v zásadě nemůže člena voleného orgánu jmenovaného vysílajícím společníkem odvolat, nenastane-li situace předvídaná ustanovením § 448b odst. 4 ZOK. Valná hromada o odvolání rozhoduje dle § 190 odst. 1 ZOK usnesením. Zákon pro odvolání člena voleného orgánu dle § 448b odst. 4 ZOK nestanoví zvláštní kvorum, pro přijetí usnesení tak bude potřeba hlasů nadpoloviční většiny přítomných členů, neurčí-li společenská smlouva jinak. Usnesení nabývá vůči společnosti účinnosti ve většině případů okamžikem jeho přijetí, valná hromada se však může usnést na pozdější účinnosti formou odkládací podmínky. Usnesení valné hromady o odvolání není nutno ověřovat notářským zápisem.

Aby byl člen voleného orgánu z funkce odvolán, bude třeba jeden z důvodů pro jeho odvolání tvrdit na valné hromadě společnosti. Zánik vysílacího práva ani existenci závažného důvodu spočívajícího ve výkonu funkce nebude návrhvatel muset prokazovat, postačí, že bude tvrzena. Zdali důvod pro odvolání z funkce fakticky existuje, bude posléze zkoumat až soud v případném sporu o neplatnost usnesení valné hromady o odvolání z funkce, bude-li takovýto spor iniciován⁷⁶.

3.1.1. Odvolání po zániku vysílacího práva

Inspiraci pro možnost odvolání člena voleného orgánu valnou hromadou poté, co zanikne vysílací právo, našel zákonodárce v německé a rakouské úpravě akciových společností⁷⁷. Pro odvolání člena voleného orgánu tímto způsobem je nezbytné, aby vysílací právo opravdu zaniklo,

⁷⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 416/2022 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s využíváním digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností a fungováním veřejných rejstříků, s. 5

⁷⁶ Op. cit. DĚDIČ J., LASÁK J., LÁLA D., 2020, str. 2000

⁷⁷ Byť zákonodárce o inspiraci v Důvodové zprávě nemluví výslovně, ustanovení § 101 odst. 2 německého akciového zákona a § 88 odst. 5 rakouského akciového zákona jsou české právní úpravě velmi podobné

nepostačí, že nebude možné vykonat anebo bude jeho výkon pozastaven. Příkladem takové skutečnosti může být typicky zrušení podílů s vysílacím právem ve společnosti s ručením omezeným rozhodnutím valné hromady. Dále může jít o splnění podmínky, se kterou je realizace vysílacího práva spojena, je-li taková podmínka uvedena ve společenské smlouvě společnosti, nebo jiná právní skutečnost, v důsledku které vysílací právo zanikne. Důvod, pro který vysílací právo zaniká, zde bude velmi podstatný, neboť půjde-li o předem předvídanou situaci uvedenou ve společenské smlouvě, nebude pro zrušení vysílacího práva potřeba souhlasu vysílajícího společníka. V opačném případě však změnou stanov dojde k bezprostřednímu zásahu do společníkových práv, a k takové změně bude potřeba jeho souhlas. Cílem ustanovení § 448b odst. 4 ZOK je znovu umožnit valné hromadě ovlivňovat složení svých orgánů.

Funkce jmenovaného člena však nezaniká automaticky se zánikem vysílacího práva, je pro ni třeba další rozhodnutí valné hromady. Můžeme si zcela dobře představit situaci, kdy vyslaný člen bude ve své funkci působit do konce funkčního období z důvodu, že bude svou práci vykonávat svědomitě a valná hromada jej nebude chtít odvolat, byť vysílací právo samotné již bude z různých důvodů zrušeno.

Očekávám však, že v praxi budou častější spíše případy opačné, kdy se zánikem vysílacího práva valná hromada využije svého práva na obsazení místa člena voleného orgánu, a člena orgánu jmenovaného vysílacím společníkem odvolá, přičemž na jeho místo zvolí člena nového.

Aby měla valná hromada možnost člena voleného orgánu odvolat, je pro ni klíčové určit moment a způsob, jakým vysílací právo zaniká. V případě změny společenské smlouvy bude mít valná hromada možnost odvolat člena voleného orgánu v momentu, kdy znění po zmíněné změně nabyde účinnosti, což vůči společnosti samotné bude již v případě vydání předmětného usnesení, vůči třetím osobám pak v momentě, kdy se s jeho zněním měly možnost seznámit, tedy dnem zveřejnění nového znění společenské smlouvy v obchodním rejstříku.

Půjde-li o zrušení vysílacího práva vázaného na podmínku uvedenou ve společenské smlouvě, mám za to, že takové právo zaniká v momentě naplnění předmětné podmínky bez dalšího. V komentářové literatuře se objevuje modelová situace, řešící otázku, zda vysílací právo zaniká, je-li vázáno na podmínku, že vlastníkem podílu je určitá osoba uvedená ve společenské smlouvě⁷⁸. V takové situaci je vysílací právo spojeno nejen s podílem, ale také s konkrétní osobou a pozbude-li tato osoba vlastnického práva k podílu, vysílací právo není možno vykonat a zaniká. Valná hromada má posléze možnost přistoupit v realizaci § 448b odst. 4 ZOK a člena voleného orgánu, který byl takovýmto společníkem jmenován, odvolat a nahradit členem novým.

⁷⁸ Op. cit. DĚDIČ J., LASÁK J., LÁLA D., str. 1984

Problémem může být situace, kdy původní společník podíl s vysílacím právem nabude znovu, a v mezidobí nedojde ke změně společenské smlouvy – v takovém případě bude vysílací právo znovu možno využít, neboť bude naplněna podmínka jeho výkonu dle společenské smlouvy. Jelikož v této situaci nedochází k zaplnění volné pozice kooptací, ale rozhodnutím valné hromady, nebude mít takovýto vlastník podílu s vysílacím právem možnost jmenovat nového člena ihned, ale až ve chvíli, kdy bude pozice uvolněna.

3.1.2. Odvolání pro závažný důvod spočívající ve výkonu funkce

Valná hromada má dále možnost odvolat člena voleného orgánu z výkonu funkce, je-li pro to dán závažný důvod spočívající ve výkonu funkce jmenovaného člena voleného orgánu, zejména porušil-li závažně nebo opakovaně své povinnosti. V tomto případě má zákonné ustanovení smysl v ochraně společnosti před poškozováním jejich zájmů.

Zákon v tomto případě není příliš konkrétní, neboť jako podmínky pro odvolání z funkce člena voleného orgánu určil neurčité právní pojmy.

Jelikož judikatura k vysílacímu právu není prozatím příliš obsáhlá, je vhodné použít pro výklad těchto pojmů judikaturu týkající se ustanovení zákona o obchodních korporacích, která jsou mu nejvíce podobné. Takovým ustanovením bude zejména § 63 odst. 1 ZOK, dle něhož: *„soud může i bez návrhu rozhodnout, že člen statutárního orgánu obchodní korporace, který v posledních 3 letech před zahájením řízení opakovaně nebo závažně porušil své povinnosti při výkonu funkce, nesmí až po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o vyloučení vykonávat funkci člena statutárního orgánu jakékoli obchodní korporace“* Zákonodárce zde používá stejné pojmy jako u odvolání z funkce člena orgánu jmenovaného vysílacím společníkem, tedy zejména opakované a závažné porušení svých povinností při výkonu funkce.

K pojmu porušení povinnosti při výkonu funkce se široce vyjadřuje soudní judikatura, kdy tímto rozumíme jakoukoli povinnost, kterou musí splnit člen voleného orgánu společnosti s ručením omezeným. Takové porušení může spočívat zejména v porušení nezbytné loajality⁷⁹, porušení či nesplnění podmínek zákazu konkurence a to jak zákonných, tak podmínek uvedených ve společenské smlouvě⁸⁰, v porušení náležité péče, tj. povinnosti jednat s potřebnými znalostmi a pečlivě⁸¹, jedná-li člen voleného orgánu v rozporu s ustanoveními společenské smlouvy⁸², v nedodržení způsobu zastupování určeného zakladatelským právním jednáním v souladu

⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2019, sp. zn. 27 Cdo 2724/2017

⁸⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. 27 ICdo 62/2017

⁸¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3325/2016

⁸² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 5. 2008, sp. zn. 29 Odo 1118/2006

s § 164 odst. 2 OZ⁸³, v neplnění povinností v souvislosti s tzv. vnější delegací⁸⁴ či v úplné rezignaci na výkon funkce, kdy funkci vykonává pouze „na oko“⁸⁵. Byť se zmíněná judikatura věnuje porušení povinností člena statutárního orgánu, je aplikovatelná i na členy fakultativních a dozorčích orgánů, jsou-li zřízeny. Porušením povinností při výkonu funkce můžeme rozumět také porušení vnitřních povinností, jež obsahuje smlouva o výkonu funkce⁸⁶.

Naplnění kterékoli z výše uvedených situací členem voleného orgánu vyslaného společníkem zakládá možnost valné hromady jej z funkce odvolat. Takové porušení by mělo splňovat alespoň jednu ze dvou podmínek, a sice podmínku časovou - „opakovaně“ či podmínku intenzity, tedy „závažně“.

Vymezení závažnosti porušení povinností člena voleného orgánu společnosti s ručením je složité, neboť se bude pro každý případ posuzovat individuálně. Obecně lze aplikovat judikaturu Nejvyššího soudu, dle níž „*má-li člen statutárního orgánu určité znalosti, schopnosti, dovednosti nebo zkušenosti, je povinen je při výkonu funkce – v rámci svých možností – využívat*“⁸⁷. Budou-li tedy dvě osoby ve stejných funkcích vykonávat tutéž činnost, může jít u jedné z nich o závažné porušení povinností člena voleného orgánu a u druhé nikoli, neboť právě individuální schopnosti každé z nich budou měřícím kritériem závažnosti porušení.

Od účinnosti Novely ZOK je možno odvolat člena voleného orgánu rovněž pro opakované porušení povinností. Tato porušení nemusí být závažná a dle některých autorů se jich člen voleného orgánu nemusí ani dopustit ve stejné společnosti⁸⁸. Kritériem zde také není to, zda byly porušeny stejné povinnosti či povinnosti různé, podstatné je pouze to, že se tak jednalo opakovaně.

Je-li člen voleného orgánu odvolán valnou hromadou z důvodu existence závažného důvodu spočívajícího ve výkonu funkce, zaniká jeho funkce dnem účinnosti usnesení o odvolání takového člena. Toto vyplývá z ustanovení § 45 odst. 5 ZOK, kdy „*rozhodnutí orgánu obchodní korporace působí vůči obchodní korporaci okamžikem přijetí*“. Toto usnesení je podkladovou listinou pro změnový zápis do obchodního rejstříku, do kterého se změna zapíše. Jelikož účinnosti právní jednání nabylo již dříve, bude se jednat o zápis deklaratorní.

⁸³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3191/2010

⁸⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2019, sp. zn. 27 Cdo 90/2019

⁸⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2019, sp. zn. 27 Cdo 844/2018-III.

⁸⁶ RADA T., § 63 In: ALEXANDER, J., ARABASZ, J., ČÁP, Z., DĚDIČ, J., DOLEŽIL, T., FILIP, V., HRABÁNEK, D., KŘÍŽ, J., KUBÍK, M., LÁLA, D., LASÁK, J., MAREK, R., MAULEOVÁ, J., NĚMEC, L. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer 2021 [cit. 2022-10-31]. ASPI_ID KO90_2012CZ. s. 369 Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X

⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2014, sp. zn. 21 Cdo 632/2013, dále také ustanovení § 52 odst. 1 ZOK

⁸⁸ Op. cit. ŠUK P., In: ŠTENGLOVÁ, 2020, s. 484

V právu obchodních korporací může nastat situace, kdy člen vyslaného orgánu bude valnou hromadou ze své funkce odvolán, avšak vysílající společník o tomto nebude mít ponětí. Zákon neustanovuje mechanismus, jakým vysílajícího společníka s odvoláním vyrozumět. Nejzazším momentem, kdy se tak stane, bude patrně den zápisu změny v obchodním rejstříku, který však nemá konkrétně stanovenou lhůtu, byť tak rejstříkový soud má dle § 120 odst. 3 OZ povinnost učinit bez zbytečného odkladu a není-li změna zapsána, platí fikce zápisu. Zde je na místě silně doporučit zavedení souboru pravidel upravujících doručování informací vysílajícímu společníkovi do společenské smlouvy společnosti, neboť právě okamžik, jímž se vysílající společník o odvolání dozvěděl, bude počátkem běhu subjektivní jednoměsíční lhůty pro jmenování nového člena voleného orgánu společnosti a po jejím uplynutí možnost kooptace na uvolněnou pozici.

3.2. Odvolání vysílajícím společníkem

Společník s vysílacím právem má nejen právo člena voleného orgánu jmenovat, je rovněž oprávněn jej z funkce odvolat. K odvolání z funkce může dojít kdykoliv v průběhu jejího trvání, a to i bez udání důvodu. Je zde patrný rozdíl oproti odvolání voleného člena valnou hromadou, neboť ta k němu může přistoupit pouze v zákonem vymezených případech. Nebude-li společenská smlouva obsahovat konkrétní ujednání, kterým bude vysílací právo limitováno tak, že bude pro odvolání z funkce vyžadovat splnění konkrétních podmínek, bude vysílající společník mít nad sebou vyslaným členem téměř neomezenou moc ve smyslu možnosti jej v jakýkoliv moment pro jakýkoliv důvod odvolat. Tento závěr vyplývá z dikce ustanovení § 194a odst. 1 ZOK, jež neobsahuje žádné podmínky ani lhůty pro odvolání. Jelikož je vysílací právo právem výhradním, nepotřebuje pro své rozhodnutí posvěcení valné hromady. Jediným omezením vnímám zmiňovanou povinnost korporační loajality, tedy že odvolání člena voleného orgánu nebude na újmu společnosti samotné.

Vzhledem k možnosti ukotvit s jediným podílem právo jmenovat členy různých volených orgánů společnosti, je nezbytné, aby vysílající společník specifikoval, ke kterému orgánu své jednání uplatňuje. Může totiž nastat situace, kdy jedna vysílajícím společníkem jmenovaná osoba bude zastávat funkce ve více volených orgánech společnosti. V případě, kdy by takovýto společník nevymezil, ze které pozice danou osobu odvolává, dovozují, že by byla volená osoba odvolána ze všech jmenovaných funkcí člena voleného orgánu, což nemusí být vždy úmyslem.

Funkce člena vyslaného orgánu zaniká v okamžiku rozhodnutí vysílajícího společníka. Po odvolání člena vysílajícím společníkem vysílací právo nezaniká, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Je možné si představit situaci, kdy je vysílání umožněno pouze jednorázově, takovýto limit však musí být jasně vymezen ve společenské smlouvě. Obecně platí, že po odvolání člena

voleného orgánu má vysílající společník právo jmenovat člena nového, a to i v případech, kdy byl zvolen náhradník. Pokud společník svého práva nevyužije, použije se znovu kooptace, kdy již existující členové voleného orgánu zaplní uvolněné místo svou volbou.

3.2.1. Forma rozhodnutí společníka o odvolání člena voleného orgánu

Zákon o obchodních korporacích odvolání člena voleného orgánu upravuje podobně jako rozhodnutí o jeho ustanovení do funkce. V § 448b ZOK uvádí, že „*jmenování a odvolání člena dozorčí rady podle odstavce 1 vyžaduje písemnou formu s úředně ověřeným podpisem; jmenování a odvolání je vůči společnosti účinné doručením. Akcionář při výkonu práva podle odstavce 1 doloží společnosti, že je oprávněn toto právo vykonat.*“ Pomocí odkazu v ustanoveních § 194a odst. 1, poslední věty a § 201 odst. 5 ZOK se ustanovení aplikuje i na odvolání jednatele, dozorčí rady a pomocí analogie v souladu s dřívějšími závěry této práce rovněž na odvolání fakultativních orgánů společnosti s ručením omezeným. V úpravě společnosti s ručením omezeným se záměrně nebude aplikovat poslední věta citovaného ustanovení, neboť společník oprávněn k odvolání člena voleného orgánu bude seznatelný ze seznamu společníků, a tudíž nebude své oprávnění muset nijak prokazovat.

Jelikož odvoláním z funkce bude zasahováno do práv a povinností třetích osob tím způsobem, že dané právo zanikne, jedná se o rozhodnutí konstitutivní. Zákon rovněž předepisuje písemnou formu s úředně ověřeným podpisem. Je logické, že pro odvolání z funkce nebude potřeba dokládat souhlas odvolávaného člena, neboť takový souhlas ve většině případů nebude dán.

Podobně jako u jmenování bude rozhodnutí společníka podkladovou listinou pro změnu údajů v obchodním rejstříku. Takový zápis pak opět bude pouze deklaratorním.

3.2.2. Účinnost odvolání člena voleného orgánu vysílajícím společníkem

Vůči společnosti je odvolání člena voleného orgánu účinné doručením, vůči odvolávané osobě poté v momentě, kdy se o odvolání dozví či dozvědět mohla – nejčastěji půjde o okamžik doručení rozhodnutí vysílacího společníka o odvolání z funkce.

V komentářové literatuře lze najít názory kritizující ustanovení § 448b odst. 2 ZOK, dle něhož je jmenování nebo odvolání vůči společnosti účinné jeho doručením⁸⁹. Autoři komentáře jej považují za zbytečné z důvodu, že zde lze aplikovat ustanovení § 570 odst. 1 OZ, kdy „*právní jednání působí vůči nepřítomné osobě od okamžiku, kdy jí projev vůle dojde; zmaří-li vědomě*

⁸⁹ Op. cit. DĚDIČ J., LASÁK J., LÁLA D., 2020, str. 1991

druhá strana dojítí, platí, že řádně došlo.“. Jelikož doručením rozumíme moment, kdy se listina dostane do dispoziční sféry společnosti, není jasné, co je vlastně účinností myšleno⁹⁰.

Na tuto otázku se pokusil odpovědět zákonodárce v důvodové zprávě, dle níž „*stejně jako většina jiných právních jednání (např. převod listinných akcií na jméno - srov. § 269 odst. 2) je jmenování a odvolání člena voleného orgánu vůči společnosti účinné až jeho doručením*“⁹¹. Srovnáme-li však institut převodu listinných akcií na jméno a jmenování člena orgánu společnosti s ručením omezeným za využití vysílacího práva, zjistíme, že zatímco u prvního zmíněného se jedná o právní jednání mezi převodcem akcie a nabyvatelem akcie, jež se společnosti toliko oznamuje, v případě vysílacího práva je sama společnost adresátem právního jednání, neboť bezprostředně zasahuje do jejích vnitřních poměrů. Zákon o obchodních korporacích u jednostranných právních jednání obecně neupravuje účinnost jednostranných právních aktů vůči společnosti – domnívám se, že je tomu právě z důvodu, že je společnost sama jejich aktérem. Na základě výše uvedeného se tedy s Lasákem a spol. ztotožňuji s tím, že ustanovení § 448b odst. 2 věty za středníkem ZOK ve znění „*...jmenování a odvolání je vůči společnosti účinné doručením*“ by mohlo být ze zákona vypuštěno, neboť prakticky opakuje, co je již upraveno v § 570 odst. 1 OZ.

Účinnost vůči třetím osobám zákon výslovně neupravuje, aplikují se tedy obecná ustanovení zákona o obchodních korporacích, konkrétně § 45 odst. 5 ZOK. Vůči těmto bude vysílání účinné okamžikem přijetí rozhodnutí o odvolání z funkce, či okamžikem, kdy se o něm dozvěděly či se o něm dozvědět mohly, nehledě na doručení společnosti. Dá se předpokládat, že společenská smlouva bude obsahovat ustanovení týkající se doručování rozhodnutí o zániku funkce člena voleného orgánu – jako nejefektivnější se mi jeví doručování do vlastních rukou adresáta.

3.3. Odstoupení z funkce člena voleného orgánu

Do účinnosti Novely ZOK byla problematika odstoupení člena voleného orgánu nejasná, neboť původní ustanovení § 59 odst. 5 ZOK zakazovalo odstoupit z funkce v nevhodnou dobu, přičemž však již nestanovilo, jaké případy pod podmnožinu nevhodné doby spadají.

Tento výkladový problém je nyní již překonán. Nově ustanovení § 58 ZOK, věnující se odstoupení z funkce, neobsahuje žádné omezení, které by člena voleného orgánu limitovalo v odstoupení z funkce. Vyslaný člen může odstoupit ze své funkce kdykoli, což je projevem základního ústavního principu zakotveného v čl. 9 odst. 1 Listiny, podle něhož nikdo nesmí být

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Op. cit. Důvodová zpráva, str. 181

podroben nuceným pracím nebo službám⁹². O toto právo nelze člena voleného orgánu připravit ve společenské smlouvě ani ve smlouvě o výkonu funkce.

V současnou chvíli není v odborných kruzích pochyb o tom, na jaké orgány kapitálových společností se úprava vztahuje, jelikož se vztahuje na všechny obligatorní i fakultativní orgány. Odstoupení je jednostranným právním jednáním, pro které zákon nepředepisuje konkrétní formu. Byť zákonodárce v ustanovení § 58 odst. 1 ZOK předpokládá doručení projevu vůle odstoupit z funkce, což může indikovat písemnou formu, není tomu tak. Byť považuji za nesporné, že sloveso „doručení“ je v českém právním řádu zpravidla spojováno s doručením písemným, § 58 odst. 2 ZOK dává členu voleného orgánu možnost „oznámit“ své odstoupení na zasedání příslušného orgánu. Písemnou formu odstoupení z funkce pro případ vyloučení budoucích sporů však půjde zajisté sjednat ve smlouvě o výkonu funkce či ve společenské smlouvě.

Při výkonu funkce je člen voleného orgánu stále vázán povinností spravovat záležitosti společnosti s péčí řádného hospodáře, kdy právě splnění požadavku výkonu funkce s péčí řádného hospodáře bude v případě sporu rozhodujícím kritériem možnosti odstoupení z funkce⁹³. V případě sporu mezi členem voleného orgánu a společností bude soud v souladu s principem proporcionality zkoumat míru zásahu do vnitřního chodu společnosti při odstoupení z funkce na straně jedné, a důvody k tomu vedoucí na straně druhé. Sankcí za takovéto jednání však zásadně nebude neplatnost daného odstoupení, nýbrž toliko možnost společnosti uplatnit za odstoupivším členem nárok na náhradu škody, pokud nějaká vznikla⁹⁴. Právě použití slova „zásadně“ v právní větě citovaného rozhodnutí mě vede k závěru, že může nastat taková disproporce mezi zájmy společnosti a důvody odstoupení, pro kterou může soud v zájmu ochrany společnosti konstatovat neplatnost odstoupení.

Pro odstoupení člena voleného orgánu ustanoveného do funkce vysílajícím společníkem je podstatná poslední věta § 58 odst. 1 ZOK, dle níž *„odstupující člen, který nebyl zvolen orgánem obchodní korporace, oznámí své odstoupení orgánu, jehož je členem, a jeho funkce končí dnem, kdy odstoupení projednal nebo měl projednat orgán, jehož je členem.“*

Příslušný orgán obchodní korporace je povinen projednat odstoupení z funkce bez zbytečného odkladu, nejpozději však na svém nejbližším zasedání poté, co bylo odstoupení z funkce doručeno obchodní korporaci, a to bez ohledu na to, zda bylo nebo nebylo projednání odstoupení z funkce zařazeno na pořad jednání, a bez ohledu na to, zda ten, kdo příslušný orgán

⁹² Op. cit. Lasák, Dědič, 2020, str. 436

⁹³ Ke stejnému závěru dospěla odborná veřejnost i judikatura již za znění zákona o obchodních korporacích před Novelou ZOK, viz Usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 20. 11. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3367/2018

⁹⁴ Tamtéž

svolává, ví nebo neví, že by daná záležitost měla být na zasedání orgánu projednána. Pokud příslušný orgán v den, kdy měl odstoupení z funkce projednat, odstoupení z funkce neprojedná, bez ohledu na to, zda se jednání neuskutečnilo, skončí výkon funkce stejně tímto dnem. Dnem zasedání příslušného orgánu obchodní korporace skončí výkon funkce, i kdyby příslušný orgán s odstoupením z funkce nesouhlasil. Dnem, na nějž bylo svoláno zasedání příslušného orgánu, skončí výkon funkce i v případě, že by příslušný orgán nebyl schopen usnášení⁹⁵.

Výše zmíněné nastiňuje další potencionální problém. Neodstoupí-li člen voleného orgánu dle § 58 odst. 2 ZOK přímo na zasedání daného orgánu, nezapočne automaticky běžet dvouměsíční lhůta uplynutí funkce. Takový člen je tedy odkázán na nejbližší jednání orgánu, jehož je členem. Zákon o obchodních korporacích, s výjimkou valné hromady, neupravuje četnost schůzek kolektivních orgánů korporace. Orgán má povinnost odstoupení projednat „bez zbytečného odkladu“. Jelikož se opět jedná o neurčitou dobu, aplikoval bych zde judikaturu Nejvyššího soudu ČR, dle níž se lhůtou bez zbytečného odkladu má na mysli „*velmi krátkou lhůtu, již je míněno bezodkladné, neprodlené, bezprostřední či okamžité jednání směřující ke splnění povinnosti či k učinění právního úkonu či jiného projevu vůle, přičemž doba trvání lhůty bude záviset na okolnostech konkrétního případu. Jde o lhůtu v řádu dnů, maximálně týdnů, v co nejkratším časovém úseku*“⁹⁶.

3.3.1. Doručování odstoupení člena funkce voleného orgánu vyslaného vysílajícím společníkem

V případech odstoupení člena voleného orgánu na zasedání orgánu v souladu s § 58 odst. 2 ZOK je situace jednoznačná, neboť doručením odstoupení dojde právě okamžikem oznámení o odstoupení orgánu, jehož je členem. Ihned poté začne běžet dvouměsíční výpovědní doba, během níž má odstoupivší člen voleného orgánu stále všechna práva a povinnosti spjatá s funkcí. Tato doba je stanovena s ohledem na ochranu společnosti či vysílajícího společníka, kdy je garantován dostatečný časový prostor na nalezení a případnou volbu či jmenování nového člena daného orgánu. Stricto sensu není vyloučeno, aby společenská smlouva či dohoda stran založila rozdílnou dobu mezi doručením a zánikem funkce, nicméně při ustanovení odlišné doby musí společnost pamatovat na dobré mravy – doba nesmí být nepřiměřeně krátká, ani zbytečně dlouhá a slouží k ochraně společnosti před svévolným odstoupením z funkce. Rozdílná délka doby je podmíněna souhlasem odstupující osoby.

⁹⁵ Op. cit. Lasák, Dědič, 2020, str. 441

⁹⁶ Rozsudek Nejvyšší soud ČR ze dne 10.12.2013 sp. zn. 32 Cdo 2484/2012

Odlišně se bude posuzovat situace, kdy bude orgánu společnosti doručováno dle § 58 odst. 1 ZOK, který říká, že „*odstupující člen, který nebyl zvolen orgánem obchodní korporace, oznámí své odstoupení orgánu, jehož je členem*“. I takové oznámení bude možno učinit ústní formou, vhodnější se však pro případ budoucího sporu jeví forma písemná, neboť odstupující člen voleného orgánu snadněji prokáže datum doručení odstoupení.

Kolektivní orgán společnosti s ručením omezeným nedisponuje právní subjektivitou, tudíž nemůže být adresátem písemností. V takovém případě se aplikuje konstantní judikatura Nejvyššího soudu, dle níž „*odstoupení z funkce je v souladu s ustanovením § 66 odst. 1 ObchZ oznámeno orgánu společnosti i tehdy, je-li oznámení doručeno v písemné formě společnosti, o jejíž orgán jde*“⁹⁷. Okamžikem doručení odstoupení příslušnému orgánu bude odpovídat okamžik doručení takového jednání společnosti. Zákodárce v § 58 odst. 1 věty třetí ZOK zbytečně specifikuje doručení orgánu společnosti, neboť odstupující člen bude své jednání doručovat společnosti samotné. Bude-li chtít odstoupit ústně, využije prostředky § 58 odst. 2 ZOK. Návrh úpravy de lege ferenda nabízí Lasák s Dědičem následovně „*odstupující člen, který nebyl zvolen orgánem obchodní korporace, oznámí své odstoupení obchodní korporaci a jeho funkce končí dnem, kdy odstoupení projednal nebo měl projednat orgán, jehož je členem*“⁹⁸. Pomocí jednoduché úpravy se výrazně zjednoduší a vyjasní interpretace textu, což je bezesporu žádoucí, neboť odstupujícími členy volených orgánů korporace nemusí nutně být osoby s právnickým vzděláním.

Doručování písemností v dnešní době již zpravidla nebude probíhat formou dopisů, zejména v případech, kdy zákon k platnosti jednání nevyžaduje ověřený podpis odesilatele. Pokud se pro tento způsob doručení odstupující člen rozhodne, uplatní se domněnka doručení písemnosti obsažená v § 573 OZ, kdy se zásilka považuje za doručenu třetím pracovním dnem po jejím odeslání, případně patnáctým pracovním dnem, byla-li odeslána ze zahraničí. Nepochybně lze oznámení o odstoupení doručit i na e-mailovou adresu společnosti, případně do její datové schránky. Na elektronické doručení odstoupení se uplatní § 570 OZ, odstoupení bude společnosti doručeno momentem, kdy se s ním společnost mohla objektivně seznámit, byť této možnosti nevyužije⁹⁹.

Z výše uvedeného je zjevné, že není-li vysílající společník rovněž členem předmětného orgánu, nemusí se o odstoupení z funkce dozvědět, respektive jeho informování není podmínkou pro odstoupení, nestanoví-li společenská smlouva či smlouva o výkonu funkce jinak. Podobně

⁹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.02.2009 sp. zn. 29 Cdo 2863/2008

⁹⁸ Op. cit. Lasák, Dědič, 2020, str. 443

⁹⁹ DOBROVOLNÁ, E. [§ 570]. In: LAVICKÝ, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, str. 1826, marg. č. 6.

jako u odvolání člena voleného orgánu valnou hromadou je tedy žádoucí, aby byla v zájmu ochrany práv vysílacího společníka ve společenské smlouvě přijata úprava, kterou bude jeho informovanost zajištěna. Jelikož mezi doručením odstoupení a jeho projednáním předmětným orgánem může uplynout zákonem blíže nespécifikovaná doba, považuji za vhodné, aby byl vysílající společník informován o doručení rozhodnutí o odstoupení, stejně jako o jeho projednání příslušným orgánem. Cílem dvojí informovanosti je poskytnutí vysílacímu společníkovi dostatečné lhůty pro výběr nového člena voleného orgánu. Koneckonců, ze stejného důvodu je v § 58 odst. 2 ZOK zakotvena dvouměsíční doba po oznámení odstoupení na schůzi voleného orgánu, jenž je volen jiným orgánem společnosti.

4. Vady při výkonu vysílacího práva

Právním jednáním s vadou je dle Fialy takové jednání, které se odchyluje od zákonem předepsaných charakteristik, která je způsobena zejména nenaplněním náležitostí právního jednání¹⁰⁰. Tato definice však není úplná, protože s důrazem na zásadu smluvní volnosti si strany mohou v soukromoprávním jednání domluvit charakteristiky další, jejichž porušení bude bezesporu rovněž zakládat vadu právního jednání a jeho následnou neplatnost. Budou-li všechna kritéria potřebná pro perfekci právního jednání splněna, bude bezvadné a bude moci působit zamýšlené právní následky, tudíž následky, jež jsou v něm vyjádřeny, případně následky vyplývající ze zákona či zavedené praxe stran. Jestliže však bude právní jednání stíženo vadou, budou pro další postup v závislosti na charakteru vady použita předemtná ustanovení zákona o obchodních korporacích, případně občanského zákoníku, není-li speciální úpravy.

V případě neplatnosti jmenování či odvolání člena voleného orgánu se za pomoci odkazu aplikují obecná ustanovení zákona o obchodních korporacích. V případě dozorčí rady je odkázáno na ustanovení § 448b odst. 5 ZOK jež stanoví, že i když jmenování a odvolání z funkce na základě vysílacího práva není rozhodnutím orgánu společnosti, nepoužije se na posouzení vad projevu vůle obecná úprava neplatnosti právních jednání upravená v OZ, ale použijí se pravidla o neplatnosti rozhodnutí valné hromady akciové společnosti upravená v § 428 a § 429 odst. 2 ZOK¹⁰¹. Shodnou úpravu lze najít u procesu volby jednatelů, kdy je odkázáno na § 191 odst. 1 věta první a odst. 2 a § 192 odst. 1 ZOK. Tato úprava by se dle mého názoru analogicky aplikovala i v případě využití vysílacího práva na obsazování fakultativních orgánů korporace.

Jelikož jmenování či odvolání člena voleného orgánu vysílajícím společníkem není rozhodnutím orgánu společnosti, nabízí se otázka, zda se vada takového právního jednání bude přezkoumávat pouze v mantinelech výše uvedených ustanovení, tedy v režimu neplatnosti usnesení valné hromady, které mohou být případně doplněny obecnými ustanoveními občanského zákoníku o neplatnosti právního jednání. Osobně mám za to, že se i v těchto případech uplatní ustanovení § 45 odst. 1 a odst. 2 ZOK, byť hovoří výslovně o orgánu společnosti. Nelze se spokojit s jazykovým výkladem, který hovoří o orgánu společnosti a uzavřít, že se na vysílací právo nevyužije. Právě naopak je třeba zkoumat podstatu a účel daného ustanovení, přičemž kombinací zákona o obchodních korporacích a obecných ustanovení občanského zákoníku se právní výklad nesmyslně komplikuje. Z tohoto důvodu se domnívám, že ustanovení § 45 odst. 1 a odst. 2 ZOK

¹⁰⁰ FIALA J. IN: HENDRYCH, D. Právní slovník. 3., podstatně rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1. s. 1203.

¹⁰¹ Op. cit. DĚDIČ J., LASÁK J., LÁLA D., 2020, s. 1995

se aplikují i na případy, kdy vysílající společník rozhoduje v působnosti valné hromady a uplatní se *analogie legis*.

4.1. Neplatnost jmenování a odvolání člena voleného orgánu jmenovaného vysílajícím společníkem

Třetí odstavec § 194a ZOK odpovídá ustanovení § 448b odst. 5 ZOK, na nějž je odkázáno v úpravě dozorčí rady společnosti s ručením omezeným. Důvodová zpráva zdůrazňuje, že přijetím podílu, který zahrnuje právo společníka jmenovat člena voleného orgánu, dochází k delegaci určitých pravomocí valné hromady na společníka. Jeho jednání však nemusí být vždy bezvadné a z toho důvodu se zákonodárce rozhodl pro aplikaci stejného postupu pro dovolání se neplatnosti jmenování nebo odvolání pomocí vysílacího práva jako v případě dovolání se neplatnosti rozhodnutí valné hromady nebo orgánů působících v rámci valné hromady dle § 193 ZOK. Zmíněné ustanovení dále odkazuje na § 191 odst. 1 věty první, § 191 odst. 2 ZOK a § 192 odst. 1 ZOK, která se blíže věnují neplatnosti usnesení valné hromady či orgánu, který v její působnosti rozhodl – v případě realizace vysílacího práva tedy vlastníka podílu s vysílacím právem. Tato ustanovení rovněž stanoví, že neplatnosti se bude dovolávat „*podle ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku pro rozpor s právními předpisy nebo společenskou smlouvou.*“, čímž rozumíme § 258 - § 260 OZ.

Aktivně legitimovaným domáhat se neplatnosti rozhodnutí vysílacího společníka je dle § 191 odst. 1 ZOK „*každý společník, jednatel, člen dozorčí rady, je-li zřízena, nebo likvidátor*“. Toto ustanovení je vůči úpravě v občanském zákoníku speciální, neboť dle něhož se může neplatnosti domáhat „*každý člen spolku nebo ten, kdo na tom má zájem hodný právní ochrany*“. Výčet aktivně legitimovaných osob, které mohou zahájit řízení o neplatnosti právního jednání vysílacího společníka je tedy zúžen. Tento výčet je taxativní, a to z důvodu, že pouze osoby zastávající zákonem vyjmenované funkce mohou ovlivňovat vnitřní chod společnosti. V případě, že osoba v průběhu řízení aktivní legitimaci pozbyde, bude takové řízení zastaveno, neboť z ustálené rozhodovací praxe českých soudů je pro posouzení aktivní legitimace podstatný stav k momentu rozhodnutí¹⁰². Toto pravidlo však nelze brát absolutně, neboť jak správně podotýká Šuk, dávalo by společnosti, respektive její valné hromadě, možnost zbavit navrhovatele aktivní věcné legitimace například tím, že odvolá v průběhu řízení podle § 191 ZOK nepohodlného jednatele, likvidátora nebo člena dozorčí rady, který podal návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady. Soud bude tedy v každém konkrétním případě povinen zkoumat, zda v době

¹⁰² Například Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 29 Cdo 4722/2009

vydání rozhodnutí o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady trvá právní zájem navrhovatele na jeho vydání, a tedy i jeho aktivní věcná legitimace v řízení¹⁰³.

Oprávněné osoby se mohou neplatnosti dovolávat ze dvou důvodů – rozporu s právními předpisy, či z důvodu rozporu se společenskou smlouvou. Rozpor s právními předpisy bude bezesporu shledáván v případech, kdy nebyly dodrženy zákonné podmínky pro jmenování člena vyslaného orgánu, tedy kupříkladu tehdy, nebude-li mít právní jednání vysílajícího společníka požadovanou formu listiny s ověřeným podpisem, nebo bude-li realizací vysílacího práva překročen limit členů orgánu, které lze takto jmenovat. Rozpor se společenskou smlouvou se takto široce vystihnout nedá, jelikož každá společnost si upravuje své vnitřní poměry v zákonných mezích individuálně. Vzhledem k dřívějším závěrům práce si však lze představit situaci, kdy společenská smlouva pro výkon funkce člena voleného orgánu stanoví jistou profesní zkušenost či způsobilost a vysílající společník do funkce jmenuje osobu, jež tuto podmínku nesplňuje.

Právo dovolat se neplatnosti je časově omezené. Zákon o obchodních korporacích sice konkrétní lhůtu nestanoví, nicméně v § 192 ZOK určí, že právo dovolat se neplatnosti jmenování či odvolání jednatele musí být vykonáno v zákonné lhůtě. Stejný postup se aplikuje i u členů dozorčí rady, na něž se aplikuje § 448b ZOK ve spojení s § 429 odst. 2 ZOK. Analogicky se těmito ustanoveními bude řídit i úprava fakultativních orgánů, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Zmíněná lhůta je upravena v § 259 OZ následovně: *„právo dovolat se neplatnosti rozhodnutí zaniká do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel o rozhodnutí dozvěděl nebo mohl dozvědět, nejpozději však do jednoho roku od přijetí rozhodnutí.“* Z dikce zákona je jasné, že lhůty jsou fakticky dvě. Objektivní lhůta je tříměsíční a počíná běžet okamžikem, kdy se oprávněná osoba o rozhodnutí dozvěděla či mohla dozvědět. V kontextu vysílacího práva se bude jednat zejména o okamžik doručení rozhodnutí o jmenování či odvolání člena voleného orgánu společnosti, případně o zveřejnění takového jednání v obchodním rejstříku. Vysílající společník sice není ve svém rozhodování místně omezen, myšleno tak, že nemusí rozhodnout na valné hromadě společnosti, pokud se tak však rozhodne, počíná tříměsíční subjektivní lhůta běžet všem řádně obeslaným společníkům. Toto pravidlo se aplikuje i v případě, že se daný společník valné hromady nezúčastní, jak vyplývá z judikatury¹⁰⁴. Objektivní lhůta je jednorozhodná a započíná dnem přijetí rozhodnutí o jmenování či odvolání člena voleného orgánu. Znění zákona o obchodních korporacích i občanského zákoníku nedává pochyb o tom, že lhůta je prekluzivní a po jejím uplynutí již rozhodnutí nelze přezkoumávat, nestanoví-li jiný zvláštní předpis jinak. Rovněž se

¹⁰³ Op. cit. ŠUK, P. In: ŠTENGLOVÁ I., 2020, s. 484

¹⁰⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 9. 2019, sp. zn. 7 Cmo 443/2017

z hlediska právní teorie jedná o lhůtu hmotněprávní, návrh na rozhodnutí o neplatnosti rozhodnutí vysílajícího společníka je tedy nutno soudu doručit nejpozději v den zákonem určený.

Soud při svém rozhodování bere v úvahu rovněž zájmy společnosti a třetí osoby, která práva nabyla v dobré víře. Toto je chráněno ustanovením § 260 odst. 1 OZ, dle něhož „*soud neplatnost rozhodnutí nevysloví, došlo-li k porušení zákona nebo stanov, aniž to mělo závažné právní následky, a je-li v zájmu spolku hodném právní ochrany neplatnost rozhodnutí nevyslovit*“ a v § 260 odst. 2 OZ nevysloví soud neplatnost rozhodnutí „... *ani tehdy, bylo-li by tím podstatně zasaženo do práva třetí osoby nabytého v dobré víře.*“ Tyto korektivy dávají soudu možnost zvážit, zda dát přednost zájmu člena na vyslovení neplatnosti rozhodnutí vysílajícího společníka, nebo zájmu společnosti na stabilitě vnitřních poměrů, respektive práva třetí osoby, která je nabyta v dobré víře. Sankce v podobě vyslovení neplatnosti usnesení orgánu korporace musí být přiměřená závažnosti následků, jež porušení právních předpisů, stanov či dobrých mravů vyvolalo, jakož i účelu právní úpravy neplatnosti usnesení orgánu korporace¹⁰⁵.

Řízení o vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu společnosti je upraveno v § 85 a násl. ZŘS, uplatní se na něj ale rovněž obecná ustanovení tohoto zákona. § 13 odst. 1 ZŘS tvrdí, že: „*řízení se zahajuje i bez návrhu, není-li zákonem stanoveno, že lze řízení zahájit jen na návrh.*“ Žádný z dotčených zákonů explicitně nestanoví, že je řízení o vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu společnosti řízením na návrh, dá se tak však dovodit ze zákonných podmínek, a sice že podnět k zahájení řízení může podat jen úzce vymezený okruh osob v prekluzivní lhůtě. Pokud soud neplatnost rozhodnutí vysloví, je takové rozhodnutí neplatné *ex tunc*. V opačném případě je rozhodnutí platné, byť může vykazovat vady.

4.2. Následky jmenování dříve vyloučeného člena voleného orgánu

V případě neplatnosti jmenování člena voleného orgánu na základě vysílacího práva se může objevit otázka, jaké právní následky by mohlo mít opětovné jmenování téhož člena společníkem s vysílacím právem, kterého valná hromada odvolala pro závažné porušení péče řádného hospodáře. Pokud by takové jmenování bylo možné, valná hromada by neměla právo odvolat jmenovaného člena, respektive by její právo odvolat takového člena pozbývalo smyslu. Nicméně, pokud by se ukázalo, že opětovné jmenování je v rozporu s dobrými mravy nebo se jedná o zneužití práva, může to být důvodem pro podání žádosti o prohlášení neplatnosti jmenování soudem. Při takovém postupu však důkazní břemeno bude ležet na žalujícím společníkovi, který bude soudu muset prokázat, že k porušení péče řádného hospodáře opravdu

¹⁰⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 5. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2030/2020

došlo. Rovněž si lze představit situaci, kdy nepochybil vysílající společník, ale naopak bylo protiprávní odvolání člena voleného orgánu valnou hromadou. V těchto případech by v případě opětovného jmenování vyloučeného člena bezesporu o porušení dobrých mravů ani zneužití práva ze strany vysílajícího společníka nešlo¹⁰⁶.

Hodnocení porušení dobrých mravů nebo zneužití práva v případě jmenování člena voleného orgánu na základě vysílacího práva je vždy nutné řešit individuálně v kontextu daného případu. Jako alternativa se nabízí, aby stanovy stanovily podmínku pro výkon funkce člena voleného orgánu jmenovaného na základě vysílacího práva, a to, že daná osoba nebyla dříve odvolána z důvodu souvisejícího s výkonem této funkce podle § 448b odst. 4 ZOK. V takovém případě by bylo stále možné podat návrh na prohlášení neplatnosti jmenování podle § 448b odst. 5 ZOK kvůli jeho nesouladu se společenskou smlouvou, ale nebylo by nutno posuzovat složité kritérium dobrých mravů či zneužití práva a řešení celé situace by se usnadnilo.

¹⁰⁶ Op. cit. DĚDIČ J., LASÁK J., LÁLA D., str. 1982

Závěr

Cílem práce bylo shrnout proces realizace vysílacího práva ve společnosti s ručením omezeným, stejně jako jeho limity a následky jejich překročení. Novelou ZOK se podíly s vysílacím právem staly s určitostí součástí českého práva obchodních korporací a zákonodárce tak zareagoval na rozlišnost názorů, které ohledně tohoto citlivého tématu panovaly. Historickému vývoji jsem se věnoval v první kapitole diplomové práce.

Druhá kapitola je jádrem práce a shrnuje samotné právo vysílajícího společníka jmenovat člena voleného orgánu. Zákon o obchodních korporacích upravuje explicitně pouze volbu orgánu statutárního, tedy jednatelů a orgánu kontrolního, tedy dozorčí rady, je-li ve společnosti zřízena. Vysílající společník nesmí při výkonu svého práva postupovat svévolně, jelikož je vázán povinnostmi korporační loajality, stejně jako obecnými a specifickými limity výkonu svého práva. Není možné překračovat korektivy autonomie vůle, zejména dobré mravy a veřejný pořádek. Zákon o obchodních korporacích upravuje podmínky s ohledem na zachování působnosti valné hromady tak, že podílem s vysílacím právem lze jmenovat maximálně polovinu členů daného orgánu, přičemž druhá polovina musí být zachována pro volbu valnou hromadou. Vyslaný člen musí splňovat podmínky pro výkon funkce stanovené v § 152 odst. 1 OZ ve spojení s § 46 odst. 1 ZOK, přičemž pro úplnost je v práci zmíněna i úprava, kterou se vysílání bude řídit po datu odevzdání práce. V této kapitole jsem se rovněž zabýval možností jmenování člena fakultativního orgánu vysílajícím společníkem, možností zvolení likvidátora a hmotněprávního opatrovníka. Dospěl jsem k závěru, že člen fakultativního orgánu a likvidátor může být pomocí vysílacího práva jmenován, neboť oba tyto instituty jsou orgány společnosti a analogicky se na ně uplatní ustanovení týkající se jmenování orgánů statutárních a kontrolních. Možnost zvolit hmotněprávního opatrovníka s vysílacím právem spojit nelze, neboť je jmenován orgánem veřejné moci a této veřejnoprávní pravomoci jej nelze zbavit odlišným ustanovením ve společenské smlouvě. Rovněž je možné za člena voleného orgánu ustanovit náhradníka, přičemž nejdůležitějším ustanovením společenské smlouvy je věnována pasáž 2.1.7. této práce. Samotné ukotvení podílu s vysílacím právem ve společenské smlouvě je pro jeho výkon esenciální. Závěr kapitoly patří následkům nevyužití vysílacího práva a možnosti dojmenování chybějících členů valnou hromadou, či samotnými členy voleného orgánu pomocí kooptace.

Třetí kapitola shrnuje případy zániku funkce člena voleného orgánu. Valná hromada má možnost takto jmenovaného člena zbavit funkce pouze ve výjimečných případech, a sice pokud vysílací právo zanikne, pak však musí dalším usnesením člena funkce zprostit. Druhým důvodem je odvolání pro závažný důvod spočívající ve výkonu funkce, přičemž právě kritériu závažného

porušení je věnována většina kapitoly 3.1.2., kde jsem se rovněž pokusil analogicky aplikovat použitelnou judikaturu Nejvyššího soudu. V případě odvolání vysílajícím společníkem zákon neupravuje žádnou podmínku pro odvolání, jediným kritériem se mi jeví již několikrát zmíněná povinnost loajality, kdy vysílající společník nesmí zbavením funkce přivodit společnosti újmu. Jelikož funkce člena voleného orgánu reflektuje zásadu dobrovolnosti, nelze nikoho nutit, aby v ní zůstal. I přesto, že ustanovení § 58 ZOK již výslovně neupravuje zákaz odstoupit z funkce v nevhodnou dobu, dovozují, že tato povinnost pořád vyplývá z nutnosti jednat s péčí řádného hospodáře a odstoupení v nevhodnou dobu by zakládalo povinnost k náhradě újmy, pokud by takovým jednáním společnosti nějaká vznikla.

Čtvrtá a poslední kapitola shrnuje nejčastější vady, ke kterým může při jmenování člena voleného orgánu docházet, zejména neplatnosti rozhodného vysílacího aktu, možnosti obrany proti takovému nezákonnému rozhodnutí a jeho následkům. Na závěr je věnována pozornost situaci, kdy společník s vysílacím právem jmenuje do funkce osobu, která z ní byla dříve vyloučena.

Zákonné nedostatky shledávám především ve třech situacích, jak bylo nastíněno výše v této práci. Odstoupení z funkce člena voleného orgánu se dle zákonodárce oznamuje orgánu, jehož je daná osoba členem, což dává smysl v případě, že tak učiní na jednání tohoto orgánu. Bude-li však člen voleného orgánu odstupovat způsobem distančním, může ustanovení § 58 odst. 1 ZOK působit výkladové potíže, neboť samotný orgán společnosti s ručením omezeným nedisponuje právní subjektivitou. Domnívám se, že zákonodárce mohl odstoupení z funkce adresovat přímo společnosti, koneckonců společnost sama je ve finále adresátem daného odstoupení.

Zákon rovněž nestanoví informační povinnost společnosti vůči společníkovi vlastnickému podíl s vysílacím právem. Takový společník pak nemusí být vůbec vyrozuměn o možnosti své právo uplatnit, čímž je samotný obsah vysílacího práva vyprázdněn. Byť se zákon vydává cestou maximální dispozitivity, v tomto konkrétním případě to nepovažuji za ideální řešení a zastávám názor, že by společnosti od doručení odstoupení členem voleného orgánu měla běžet lhůta, ve které oprávněného společníka vyrozumí či vyzve k výkonu svého práva. Takto lze snadno předejít vysoké fluktuaci členů volených orgánů, což je zejména ve statutárním orgánu společnosti s ručením omezeným žádoucí.

Zákon o obchodních korporacích rovněž, na rozdíl od akciové společnosti, nedává valné hromadě společnosti s ručením omezeným výslovně možnost vytvářet a obsazovat fakultativní orgány. K této rozdílné úpravě nevidím důvod a dala by se snadno vyřešit změnou ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) ZOK, kdy by do působnosti valné hromady patřila také: „*volba a odvolání jednatele, případně členů dozorčí rady, byla-li zřízena, či jiných orgánů společnosti*“. Toto právo

by posléze bylo možno vtělit do podílu s vysílacím právem, stejně jako tomu je v současnosti, kdy se ke stejnému závěru dobírám analogickým výkladem.

Závěrem bych rád vyjádřil očekávání, jak se k možnosti jmenování členů pomocí podílu s vysílacím právem postaví české soudy, neboť jak jsem se snažil v práci nastítnit, současné znění zákona může vést ke sporům, a to zejména mezi společníkem vlastním podíl s vysílacím právem a společností, nebo mezi společníky navzájem.

Seznam zkratk

DZ / Důvodová zpráva	Důvodová zpráva k zákonu č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony.
Listina	Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. a ústavního zákona č. 295/2021 Sb.
NotŘ	Zákon č. 358/1992 Sb., České národní rady o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů
Novela ZOK	Zákon č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony
ObchZ / obchodní zákoník	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OZ / občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Vysílající společník	Společník vykonávající práva ukotvena v podílu s vysílacím právem
Vysílání	Proces jmenování a odvolání členů volených orgánů na základě realizace vysílacího práva spojeného s podílem
ZOK / zákon o obchodních korporacích	Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů
ZŘS	Zákon č. 292/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

ZVR / zákon o veřejných rejstřících	Zákon č. 304/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů
--	---

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

ALEXANDER, J., ARABASZ, J., ČÁP, Z., DĚDIČ, J., DOLEŽIL, T., FILIP, V., HRABÁNEK, D., KŘÍŽ, J., KUBÍK, M., LÁLA, D., LASÁK, J., MAREK, R., MAULEOVÁ, J., NĚMEC, L. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*. Wolters Kluwer 2021.

ČECH, P. *Co ještě (ne)víme o nové úpravě dozorčí rady a představenstva?* Právní rádce. 2013, č. 11

ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní právo. Podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. Praha: Wolters Kluwer, 2016

DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BANYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-3-8]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X

DĚDIČ, J. LASÁK, J. *Vlastnictví více podílů a druhy podílů ve společnosti s ručením omezeným*. Bulletin Komory daňových poradců České republiky. 2015

GERLOCH, A. *Teorie práva. 8. aktualizované vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-838-9.

HEJDA, J. *Společnost s ručením omezeným. 1. vyd.* Olomouc: ANAG, 2014. Právo (ANAG). ISBN 9788072638703

HENDRYCH, D. *Právníký slovník. 3., podstatně rozš. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1

CHALUPA, I.; REITERMAN, D.; HOLÝ, V. *Obchodní korporace. Obecná část. Základy soukromého práva V*. Praha: C. H. Beck, 2016

JOSKOVÁ, L., PRAVDOVÁ, M., ZACHARDOVÁ, L. *Likvidace obchodních společností. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2022

KŘÍŽ, R. *Úvaha na téma akcií s vysílacím právem do fakultativních orgánů akciové společnosti*. Obchodněprávní revue. 2020, č. 3

LÁLA, D. *Druhy podílů v kapitálových společnostech*. Praha: C. H. Beck, 2020

LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014

PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2022

ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CÍLEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2020

ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CÍLEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2017

ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. 13. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2010

ŠUK, P. *Kogentnost a dispozitivita korporátního práva – hledání hranic. Ad Notam, 2019, č. 3 s. 9*, publikovaný rovněž ve Sborníku mezinárodní konference XXVII. Karlovarské právnické dny. Praha: Leges, 2019

ZÁDĚRA, F. *Některé aspekty právní úpravy vztahu statutárního orgánu k obchodní společnosti a smlouva o výkonu funkce. Právní rádce. 2011, ročník 19, č. 8. ISSN 1210–4817*

2. Seznam použitých internetových zdrojů

Důvodová zpráva k zákonu č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony. In: Beck-online [online právní Nakladatelství] C. H. Beck. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgiyf6mztl5shu&groupIndex=1&rowIndex=0>

Důvodová zpráva k zákonu č. 416/2022 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s využíváním digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností a fungováním veřejných rejstříků, s. 5, dostupná z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2022-416>

EICHLEROVÁ, K. *Může být jednatel ustanoven do funkce jinak než valnou hromadou?* In: BEJČEK, Josef et al. (eds.). DNY PRÁVA 2015 – DAYS OF LAW 2015 [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 48 [cit. 31. 10. 2022] Dostupné z: <https://www.law.muni.cz/dokumenty/34590>

FLORIÁNOVÁ, L. *Druhy podílů ve společnosti s ručením omezeným [online]*. pravni prostor.cz. 6. 4. 2016 [cit. 2.11. 2022]. Dostupné z <https://www.pravni prostor.cz/clanky/obchodni-pravo/druhy-podilu-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym>

ŠUBRT, M., KOLÁROVÁ, M., VÍŠEK, P. *Změna výkladu zjevného narušení veřejného pořádku v koncepci absolutní neplatnosti právního jednání [online].* 2020. Dostupné z https://www.epravo.cz/top/clanky/zmena-vykladu-zjevneho-naruseni-verejneho-poradku-v-koncepci-absolutni-neplatnosti-pravniho-jednani-111492.html#_ftn5

3. Seznam použitých právních předpisů

Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky

Ústava České republiky

Zákon č. 292/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěrenských fondů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů

4. Seznam použité judikatury

Nález Ústavního soudu ze dne 22.03.2006, sp. zn. IV. ÚS 137/05

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.02.2009 sp. zn. 29 Cdo 2863/2008

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2020, sp. zn. 31 ICdo 36/2020

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.12.2013 sp. zn. 32 Cdo 2484/2012

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. 27 ICdo 62/2017

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2014, sp. zn. 21 Cdo 632/2013

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 29 Cdo 4722/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 5. 2008, sp. zn. 29 Odo 1118/2006

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3191/2010

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3325/2016

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2019, sp. zn. 27 Cdo 2724/2017

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2019, sp. zn. 27 Cdo 90/2019

Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. ledna 2016 k některým otázkám zápisů obchodních korporací do obchodního rejstříku sp. zn. Cpjn 204/2015

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 20. 11. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3367/2018

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 7. 2016, sp. zn. 29 Cdo 396/2016

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 4. 2016, sp. zn. 29 Cdo 3899/2015

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4384/2015

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2005, sp. zn. 29 Odo 149/2005

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2019, sp. zn. 27 Cdo 844/2018-III.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2009, sp. zn. 29 Cdo 4563/2008

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2020, sp. zn. 27 Cdo 4460/2018

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2019, sp. zn. 27 Cdo 5749/2017

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 5. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2030/2020

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2018, sp. zn. 21 Cdo 2980/2018

Usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 2. 1998, sp. zn. II. ÚS 249/97

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 9. 2019, sp. zn. 7 Cmo 443/2017

5. Seznam ostatních zdrojů

Osobní konzultace s vedoucí práce, JUDr. Lucií Joskovou Ph.D., LL.M. ze dne 21. 10. 2022

Osobní konzultace s vedoucí práce, JUDr. Lucií Joskovou Ph.D., LL.M. ze dne 16. 2. 2023

Podíly s vysílacím právem ve společnosti s ručením omezeným

Abstrakt

Ve společnosti s ručením omezeným může být vysílací právo spojeno s podílem a je jeho součástí. Takovýto podíl je zvláštním druhem podílu a nazýváme jej podíl s vysílacím právem, jenž opravňuje svého vlastníka jmenovat člena statutárního, dozorčího či fakultativního orgánu společnosti, stejně jako jej odvolat. Práce se zaměřuje na podmínky realizace vysílacího práva a jeho limity. Mimo obecných limitů autonomie vůle se práce zaměřuje na specifické podmínky zakotvené v zákoně o obchodních korporacích. Diplomová práce reflektuje novelu zákona o obchodních korporacích č. 33/2020 Sb., která vyřešila teoretický rozpor a napevno ukotvila podíly s vysílacím právem v českém právním řádu a popisuje specifika výkonu tohoto práva a mechanismy obrany společníků, jenž vysílacím právem nedisponují.

Mimo to se práce zabývá následky nesplnění těchto kritérií, stejně jako odvoláním člena voleného orgánu, který byl do funkce jmenován v rozporu se zákonem či společenskou smlouvou. Právo odvolat člena voleného orgánu má primárně společník, který jej do funkce jmenoval, přičemž jedinou podmínkou odvolání je neporušení korporační loajality. V krajních případech však může zasáhnout nejvyšší orgán společnosti s ručením omezeným. Samozřejmostí je rovněž možnost jmenovaného člena z funkce odstoupit dobrovolně, neporuší-li tím povinnost péče řádného hospodáře nebo některý z jejích atributů. Zvýšená pozornost je věnována doručení odstoupení neúčinného na schůzi orgánu, neboť výklad zákonných ustanovení není jednoznačný.

V závěrečné pasáži práce autor polemizuje nad možnými vadami při výkonu vysílacího práva a jejich následky, zejména neplatností jmenování člena voleného orgánu a povinnosti náhrady škody společnosti v případě jmenování dříve vyloučeného člena voleného orgánu. Rovněž předkládá možnosti změny právní úpravy de lege ferenda.

Klíčová slova: podíl, vysílací právo, vysílající společník

Shares granting appointment rights in a limited liability company

Abstract

In a limited liability company, the right to appoint may be attached to and form part of the share. Such a share is a special type of share and is called a share with an appointment right, which entitles its owner to appoint a member of the statutory, supervisory, or optional body of the company, as well as to remove him. The thesis focuses on the conditions for the exercise of the right to appoint and its limits. In addition to the general limits of the autonomy of the will, the thesis focuses on the specific conditions enshrined in the Commercial Corporations Act. The diploma thesis reflects the amendment to the Commercial Corporations Act No. 33/2020 Coll., which resolved the theoretical contradiction and firmly anchored shares with the appointing rights in the Czech legal system and describes the specifics of the exercise of this right and the defence mechanisms of shareholders who do not have the broadcasting right.

In addition, the thesis deals with the consequences of failure to meet these criteria, as well as the removal of a member of an elected body who was appointed to office in violation of the law or the articles of association. The right to remove a member of an elected body is primarily vested in the shareholder who appointed him/her to the office, the only condition for removal being the non-violation of corporate loyalty. In extreme cases, however, the supreme body of the limited liability company may intervene. Of course, it is also possible for an appointed member to resign voluntarily if he or she does not breach the duty of care or any of its attributes. Increased attention is paid to the delivery of a resignation not made at a meeting of the body, as the interpretation of the statutory provisions is not clear.

In the final passage of the thesis, the author wonders over possible defects in the exercise of the broadcasting right and their consequences, in particular the invalidity of the appointment of a member of an elected body and the obligation to compensate the company for damages in the event of the appointment of a previously excluded member of an elected body. He also presents the possibilities of *de lege ferenda* changes to the legislation.

Key words: shares, appointment rights, shareholder with appointment rights